

Bunavestire, Andrei Rubliov, sec. XV, Biserica Bunavestire, Kremlin.

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Post integral

Nu știți voi postul care Îmi place? - zice Domnul. Rupeți lanțurile nedreptății, dezlegați legăturile jugului, dați drumul celor asupriți și sfărâmați jugul lor. Împarte pâinea ta cu cel flămând, adăpostește în casă pe sărman, pe cel gol îmbracă-l și nu te ascunde de cel de un neam cu tine.
(Isaia 58, 6-7)

Bin copilărie îmi vine în minte o întâmplare imaginată, pe care ne-o povestea tatăl meu. Mesajul pe care-l purta era potrivit formalismului religios și lipsei de profunzime duhovnicească. Se spune că un țaran a plecat într-o zi de târg să-și vândă boii. Drumul înspre târg trecea printr-o pădure mare. Și-a vândut omul boii și se întorcea spre casă prin pădure. Bani și-i pusese în trăistuța cu merinde. Doi tâlhari, care erau ascunși în pădure, i-au ieșit în cale, l-au ucis, i-au luat trăistuța și și-au însușit banii. Făcându-li-se foame au căutat în trăistuță și-au găsit pâine și slănină. Fiind o zi de vineri au exclamat indignați: noi nu mâncăm de dulce vinerea! Aceasta este povestea.

Nu sunt singurii care au încălcat flagrant rânduiala postului. Au ucis și n-au mâncat de dulce! Postul nu e numai de bucate, ci este și de răutate. Postul este integral. Când am intrat în Postul Mare am cântat: *Vremea Postului să o începem cu bucurie, supunându-ne pe noi nevoițelor celor duhovnicești. Să ne lămurim sufletul, să ne curățim trupul. Să postim precum de bucate, așa și de toată patima, desfătându-ne cu virtuțile Duhului!*

Postim de bucate, dar postim și de răutate. Nu vrem să descurajăm postul de bucate. El este foarte necesar. Dar trebuie neapărat secondat de postul de răutate. Altfel n-are valoare. Lucrul acesta îl înțelegem și din ceea ce ne spune Proorocul Isaia în citatul de la început. Ba el condiționează împlinirea celor cerute prin post și rugăciune de faptele milei trupesti: *Atunci vei striga și Domnul te va auzi; la strigătul tău El va zice: Iată-Mă! Dacă tu îndepărtezi din mijlocul tău asuprirea, amenințarea cu mâna și cuvântul de cârtire, dacă dai pâinea ta celui flămând și tu saturezi sufletul amar, lumina ta va răsări în întuneric și bezna ta va fi ca miezul zilei* (Isaia 58, 9-10).

Spuneam că postul de bucate este necesar. Prin el ne curățim trupul, îl punem sub ascultarea sufletului. Postul este răstimp de antrenament în care dorim să ajungem performanți, după cuvântul Sfântului Pavel, și să luăm premiul: *Eu deci așa alerg, nu ca la întâmplare. Așa mă lupt, nu ca lovind în aer, ci îmi chinuiesc trupul meu și îl supun robiei, ca nu cumva altora propovăduind, eu însumi să mă fac netrebnic* (1 Corinteni 9, 26-27).

Din celebrările postului aflăm că Adam din rai a fost izgonit, cu mâncarea împărtășindu-se, ca un neascultător. Moise văzător de Dumnezeu s-a făcut, cu postul curățindu-și ochii sufletului. Pentru aceasta cei ce dorim să fim locuitori raiului, să ne lepădăm de hrana cea nefolositoare; și, dorind să vedem pe Dumnezeu, să postim ca Moise patruzeci de zile. Cu rugăciune și cu cereri, stăruind din toată inima, să potolim patimile cele sufletești, să gonim zburdările cele trupesti².

Părinții subliniază mulțimea efectelor pozitive pe care le are postul. *Postul, pe măsura puterii fiecăruia, ajută trezviei duhovnicești. Cu pântecele plin, nu poți cugeta la cele dumnezeiești... Pentru un mândcios, tainele cele mai puțin ascunse ale Sfintei Treimi, dacă putem spune așa, rămân de nepătruns. Hristos ne este pildă cu îndelungatul Său post: când l-a înfrânt pe diavol, tocmai postise patruzeci de zile³.*

S-ar putea ca unii, din motive obiective, să nu poată ține tot postul de bucate. Însă postul de răutate trebuie să-l țină. Au meditat unii părinți și la modul în care poate fi compensat postul de bucate. *Te mănâncă limba să pui o întrebare? N-o pune! Ți-e foarte poftă să bei două cești de cafea? Nu bea decât una! Ai chef să te uiți pe fereastră? Nu te uita! Ai dori să mergi într-o vizită? Rămâi acasă⁴.* Raționalismul ar putea continua. Cu ce? Cu fumatul, cu drogurile, cu jocurile de noroc, cu discotecile și cu multe altele. Ce să mai pomenim de dependența de calculator? De aceea realizăm că postul integral este cel de folos. Postul de bucate trebuie secondat de postul de păcate.

Omului care ține un post integral și se roagă i se deschid perspective spirituale nebănuite: *Când postim, simțim cum ne sporește recunoștința față de Dumnezeu, care l-a învrednicit pe om cu puterea de a posti. Postul îți deschide o lume a cărei existență de abia o bănuiai. Toate amănuntele vieții tale, tot ceea ce se petrece înlăuntru și în jurul tău îți apar într-o nouă lumină⁵.*

Oricum, postul este un drum spiritual care, parcurs cu seriozitate, te duce la încununarea cu succes a efortului purificator. Și, folosindu-ne din nou de cântările Triodului, dăm expresie liturgică acestui demers: *Călătoria virtuților s-a deschis. Cei ce voți să vă nevoiți intrați, încingându-vă cu nevoința cea bună a postului. Că cei ce se luptă după lege, după dreptate se încununează. Și luând toată înțarmarea Crucii să ne luptăm împotriva vrăjmașului, ca un zid nestrucărit ținând credința, și ca o plătosească rugăciunea, și ca un coif milostenia. În loc de sabie, postul care taie toată răutatea de la inimă. Cel ce face acestea, va primi cununa cea adevărată de la Împăratul tuturor, Hristos, în ziua judecării⁶.*

¹ Triodul, EIBMBOR., București, 1986, p. 97.

² Ibidem, p. 95.

³ Tito Colliander, *Calea Asceților*, EIBMBOR, București, 1997, p. 62.

⁴ Ibidem, p. 15.

⁵ Ibidem, p. 63.

⁶ Triodul, E.I.B.M.B.O.R., București, 1986, p.95.

DIN SUMAR:

- Religia în școli. Sofisme și argumente – **NICOLAE TURCAN...**(p. 2)
- Un atac de invidie – **ALEXANDRU NEMOIANU.....**(p. 3)
- Legitimarea anticreștinismului prin redefinirea centrului – **HORIA-ROMAN PATAPIEVICI.....**(p. 3)
- Argumente și false argumente privind predarea religiei în școli – **ADRIAN PAPAĞI.....**(p. 4)
- Sfântul Cuvios Porfirie Cavescolivitul și harisma bucuriei – **IEROM. BENEDICT VESA.....**(p. 5)
- Sufletul și viața – **AUREL SASU.....**(p. 5)
- Înțelesul postului – **PROTOS. SIMEON PINTEA.....**(p. 6)
- Dulceața postului – **PR. DAN POPOVICI.....**(p. 6)

Postul integral ne ajută ca în luminata zi a Învierii să ne bucurăm cu toate puterile sufletului. Rugăciunea amvonului de la Liturghia Înainte-Sfințitelor rezumă toate această traiectorie: *Stăpâne Atotfăitorule, Cel ce cu înțelepciune ai zidit toată făptura și, pentru nespusa Ta purtare de grijă și multa Ta bunătate, ne-ai adus întru aceste preacinstite zile, spre curățirea sufletelor și a trupurilor, spre înfrânarea poftelor și spre nădejdea învierii; care, în patruzeci de zile, ai dat în mâna slujitorului Tău Moise tablele cele cu dumnezeiești slove, dă-ne nouă, Bunule, lupta cea bună să o luptăm, calea postului să o săvârșim, credința nedespărțită să o păzim, capetele nevăzuților balauri să le sfărâmăm, biruitori asupra păcatului să ne arătăm și fără osândă să ajungem a ne închina și Sfintei Învieri.*

⁷ Liturghier, E.I.B.M.B.O.R., București, 2012, p.326.

25 de ani de la fondarea Academiei Europene de Științe și Arte din Salzburg

Ierom. Dr. Benedict Vesa
Secretar eparhial

Sâmbătă, 7 martie 2015, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului, a participat la Sesiunea plenară festivă a Academiei Europene de Științe și Arte din Salzburg, Austria, care a marcat și împlinirea unui sfert de veac de existență.

Această prestigioasă instituție a fost fondată în anul 1990 de către profesorul cardiolog Felix Unger, împreună cu Arhiepiscopul Vienei, cardinalul Franz König, și filozoful Nikolaus Lobkowitz. Academia numără printre membrii săi numeroase personalități ale lumii contemporane, acoperind șapte domenii: Științele umaniste, Medicină, Artă, Științele naturale, Științele sociale, economice și juridice, Științele tehnice și ale dezvoltării și Religiiile lumii. Dintre membrii academiei, 30 sunt deținători ai Premiului Nobel.

Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a fost ales membru activ al acestei prestigioase instituții la secțiunea „Religiile lumii”, în anul 2007, pe când era Arhiepiscop al Alba Iuliei și Decan al Facultății de Teologie din cadrul Universității „1 Decembrie 1918” din aceeași localitate. Propunerea nominalizării a aparținut mai multor universitari europeni, invitați ai simpoziunilor teologice internaționale de la Alba Iulia.

Sesiunea plenară de anul acesta a avut loc în Aula Magna a Universității din Salzburg, în prezența a numeroși invitați. De la Cluj, Înaltpreasfinția Sa a fost însoțit de consilierul pe probleme de misiune și protocol al Arhiepiscopiei Clujului, Arhidiaconul Claudiu Grama și de secretarul eparhial, Ierom. dr. Benedict Vesa. Momentul culminant al ceremoniei a fost reprezentat de primirea noilor membri ai Academiei, atât din Europa, cât și de pe alte continente. În acest an, printre noii membri, s-au alăturat comunității academice a acestei prestigioase instituții și doi profesori clujeni. Este vorba de prof. univ. dr. Ioan Ștefan Florian, Președintele Senatului Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” și Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă.

Cum academia adună oameni de excepție din diverse domenii, obiectivul său principal vizează crearea unei rețele de specialiști și implicarea lor activă la nivel instituțional în problemele cu care se confruntă societatea contemporană, identificând soluții viabile în rezolvarea acestora. În acest cadru, anul acesta Prof. dr. Henz Otto Peitgen, matematician german de prestigiu, a susținut o prelegere pe tema „Schimbărilor în știință”, încercând să realizeze o radiografie a cercetării științifice contemporane în domeniu, cu mutațiile de paradigmă și provocările pe care le presupun. Momentele solene au fost completate de interpretări muzicale.

Manifestarea a fost o reușită și s-a încheiat cu o retrospectivă a activităților majore ale instituției desfășurate în anul trecut, precum și o perspectivă pentru anul în curs.

Religia în școli. Sofisme și argumente

Nicolae Turcan

Temă orei de religie a devenit obsesivă. Fiecare își dă cu părerea după propria-i măsură: unii, din lumea academică, se arată dezamăgiți de calitatea intelectuală a profesorilor de religie; progresiștii societății civile susțin că Darwin are dreptate (ca și cum dreptatea lui ar exclude automat puterea creatoare a lui Dumnezeu!); alții atacă – pur și simplu din ură – Biserica, evidențiindu-i defectele (de care nu duce lipsă) și uitându-i calitățile (pe care, onești să fim, le deține); un cor de voci indignate condamnă manualele de religie, iar ateii, o minoritate mai mult sau mai puțin agresivă, atacă religia însăși. Și lista nu se oprește aici.

Să recunoaștem că dreptatea ar putea fi, subiectivist și relativist vorbind, în grădina fiecăruia. Dar să fim de acord, în același timp, că toleranța față de alteritate trebuie exersată mereu de la început, fiindcă în „zgomotul și furia” dezbaterilor ea este, cel mai adesea, uitată. Firește că pare mai ușor, teoretic vorbind, să fii tolerant în numele unei religii a iubirii, decât în numele ateismului militant. Creștinii ar trebui să fie mai înțelegători decât ateii și, poate, chiar sunt. Deviații se pot întâlni însă și de o parte și de alta, iar ipocrizia se poate insinua în orice declarație de iubire la adresa umanității sau a lui Dumnezeu. Trebuie să recunoaștem însă că există și iubire autentic creștină, care-și cunoaște măsura demnității și autenticității sale *umane* și, prin participare și imitație, vorba lui Platon, își încearcă și măsura demnității și autenticității sale *divine*. Este o iubire ce reușește să se manifeste, cu toleranță și înțelegere, chiar față de propriii dușmani. Cine are ochi de văzut o vede.

Predarea religiei în școli este un lucru *bun*, s-o subliniem încă o dată. Nu putem arunca pisica moartă în curtea Bisericii pentru corupția din țară, atâta timp cât există o putere judecătorească menită să pună ordine în acest domeniu. Că nu se vad rezultatele orei de religie predate în ultimii douăzeci de ani este un sofism. În aceeași logică am putea continua astfel: după kilometrii de autostradă construiți în România în ultimii 20 de ani, ar trebui să tragem concluzia că nici alte ore sau facultăți, mai puțin religioase, n-au produs mare lucru; la fel, dacă ne interogăm asupra finanțelor, economiei, afacerilor etc. din această perioadă postdecebristă ar trebui să punem problema legitimă dacă facultățile de profil mai merită să existe!... Prin urmare, este evident că argumentația nu se suține nici în privința orelor de religie.

Nu putem demoniza ora de religie nici pentru că profesorii n-ar fi la măsura doctorilor (reali) în teologie și n-ar stăpâni subtilitățile scolasticii medievale (deși unii o pot face, cinste lor!). Credința a avansat și prin puterea pe care dragostea i-a dat-o, prin oamenii extraordinari care au însuflețit această dragoste a lui Dumnezeu față de toți. Și prin sfinți mai puțin culti, dar plini de dragoste și înțelegere, nu doar prin scriitori și gânditori de geniu. În măsura în care profesorul de religie își îndeplinește rolul său, ora de religie se justifică. Excepțiile sunt, ca peste tot, excepții. Iată de pildă scandalul dintre elevii și profesorii liceelor de elită clujene, care dovedește că profesori insuportabili, grobieni, lipsiți de respect, indiferenți și ignoranți sunt și la alte materii. Or, aceasta nu justifică desființarea acelor ore! Să-i mulțumim bunului Dumnezeu că încă se mai predau biologie, fizică, matematică, chimie, educație civică etc., în pofida

unor dascăli care nu sunt la înălțimea vocației! De aceea, nici acest argument împotriva profesorilor de religie nu e decât umoare și ură, restul fiind pasibil de îmbunătățire.

Continuă depunerea cererilor pentru ora de religie. Contrariază faptul că trebuie completată o cerere standard, ca și cum românii n-ar ști să facă o cerere scrisă de mână pe o coală albă. (Am putea să ne întrebăm ironic: oare ce profesori vor fi fiind vinovați și ce ore ar trebui scoase din școală pentru această „ignoranță”?) Apoi contrariază numărul mare de cereri, *majoritar*. Argumentul majorității încă mi se pare funcțional: dacă minoritatea avea dreptul să nu facă ora de religie, completând o cerere, de ce această nebunie generalizată în care majoritatea e nevoită să facă cereri pentru ca minoritatea să n-o facă? Pentru că așa cere legea, îmi veți spune și pentru ca minoritarul să nu se simtă marginalizat. Dar atunci, deși nu aceasta este miza discuției despre religie, nu pot să nu avansez o propunere ironică: haideți să fim egalitariști și să aplicăm aceeași regulă și pentru minoritari și pentru majoritari și într-un an să completeze cererea cei ce vor să facă religie, în altul cei ce nu vor să facă religie. Măcar așa nu s-ar simți nimeni ofuscat de hiperbolizata suferință a completării cererii.

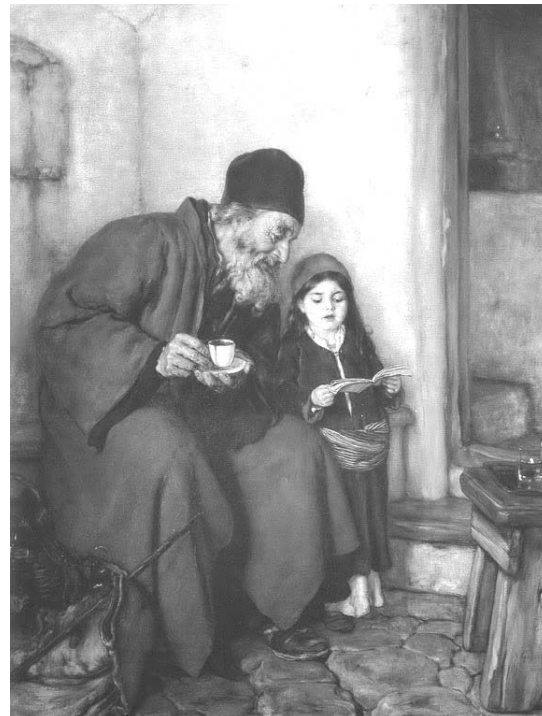
După cum vedeți ne încurcăm în lucruri infime, vecine cu meschinăria. Sofisme care, paradoxal, dezvăluie câteva adevăruri: că lupta antireligioasă, chiar dacă minoritară, are miză mult mai puțin infimă și are o energie surprinzătoare pentru o țară educată cincizeci de ani în ateismul comunist; că victoria recentă a antireligioșilor, după cum spunea Radu Preda, este „o victorie a intoleranței”, de aceea minoritarii ar trebui să fie toleranți cu majoritarii în aceeași măsură în care cer ei înșiși toleranță; și, în fine, că logica depunerii cererilor *numai* de către majoritari nu este... logică.

În rest, numai de bine. Cred că religia ar trebui predată în școli, chiar dacă s-ar introduce, în plus, și istoria religiilor, tocmai pentru că ora de religie are un atu: copiii pot învăța despre propria lor tradiție și despre propria lor identitate, nu din afara ei, ci din interior, asigurându-se de o înțelegere mai bună. Despre familia mea nu învăț (esențial) de la vecini. Dacă rămânem la

distincția existențială dintre *cunoaștere* și *înțelegere*: chiar dacă un ateu *cunoaște* creștinismul și îl poate preda exemplar, aceasta nu înseamnă că-l va și *înțelege* cu adevărat. Exemplificând din perspectivă ortodoxă, nu văd un ateu vorbind cum se cuvine despre teologia mistică a Bisericii de Răsărit sau despre sfinții ei. (Probabil că acest argument se aplică și în cazul altor religii și confesiuni.) Așa că este preferabilă ora de religie.

Nu în ultimul rând, să nu uităm că există și patologii ale rațiunii, nu numai ale religiei (vezi dezbaterile dintre Habermas și Ratzinger). Extremismul poate fi găsit în ambele tabere și el se cere amendat indiferent unde apare, spre a nu face victime. Pentru a nu se radicaliza și a ieși de sub privirea publică, devenind prin îmbolnăvire spirituală extremism religios, religia trebuie predată așa cum se cuvine, sub semnul toleranței, al înțelegerii și al păcii sociale. Pe de altă parte, ora de religie, cu mult mai mult decât ora de istoria religiilor – care este, în sine, „distantă” religios – poate contracara patologiiile rațiunii, care au vărsat, la rândul lor, atâta sânge în istorie.

Prin urmare, chiar dacă mai poate fi îmbunătățită în privința programei și a profesorilor, sau poate tocmai de aceea, ora de religie merită să rămână, mai ales în contextul introducerii unor alte ore (istoria religiilor, etică socială etc.). Cred că există suficiente argumente pentru. Și destule sofisme împotriva.

Primele litere, Nikolaos Gyzis (1842-1901).

Tableta lunii martie

Un atac de invidie

Alexandru Nemoianu

Jackson, Michigan
(Statele Unite)

Acuma câteva zile, din senin, am fost atacat de invidie la aflarea unei întâmplări bune în favoarea unei rude aproximative.

Din prima clipă am fost conștient de prezența negativă și rea și am căutat să o înlătur. Mai întâi „raționalizând”, apoi rugându-mă, dar fără folos. Prezența rea era mai departe cuibărită în suflet și inimă. Am avut o reacție de furie: „de ce?”, „nu vreau să fie” etc. Zadarnic. Finalmente am fost cuprins de înfrustrare și am știut bine că, „în puterile” mele, sunt înfrânt. Probabil că doar atunci, cu adevărat, L-am rugat pe Domnul. Oricum, brusc, fulgerător am primit: răspuns, explicație și alinare.

În minte mi-au răsunat - efectiv răsunat - cuvintele cuprinse în Evanghelia după Matei, 20, despre „lucrătorii din vie”. Îndrăznesc să repet pe scurt.

În acel capitol se vorbește despre „un stăpân de casă” care și-a tocmnit lucrători la vie, cu un dinar pe zi. Același Stăpân, mai apoi, în cursul zilei, a tocmnit și alți „lucrători”: mai târziu în ziua, la prânzișor, la amiază, și chiar spre seara. La capătul zilei toți lucrătorii au căpătat plata egală. Iar atunci, cei care lucraseră toată ziua au cârtit, și lor li s-a răspuns: „Prietene, nu-ți fac nedreptate. Oare nu te-ai învoit cu mine un dinar? / Ia ce este al tău și pleacă. Voiesc să dau acestuia de pe urmă ca și ție. / Au nu-mi este îngăduit să fac ce voiesc cu ale mele? Sau ochiul tău este rău, pentru că eu sunt bun?” (Matei 20, 13-15)

Nu există întâmplare rea sau ispită care să nu poată fi alungate de Cuvântul lui Dumnezeu. Să avem doar răbdarea și umilința de a cere cu stăruință, la vreme de nevoie, acest „Cuvânt”. El va veni neîntârziat și biruitor.

Legitimarea anticreștinismului prin redefinirea centrului*

Horia-Roman Patapievic

Be cuînd [articolul a fost scris în sep. 2007 (n.r.)], Asociația „Solidaritatea pentru libertate de conștiință” a cerut Societății Române de Radiodifuziune să dispună oprirea difuzării rugăciunii Tatăl Nostru, care, împreună cu Imnul Național, este transmisă la începutul și sfârșitul programelor zilnice ale posturilor publice de radio. Motivul invocat a fost încălcarea neutralității confesionale a statului. Cu acest argument, s-ar fi putut foarte bine și interzicerea Imnului Național, deoarece acesta, numindu-se „Deșteaptă-te române”, încalcă fără echivoc neutralitatea etnică a statului român și reprezintă o clară discriminare la adresa tuturor minorităților naționale, inclusiv cea maghiară. Deocamdată, însă, obiectivul pare a fi doar creștinismul.

În trecutul recent (noiembrie 2006), „Solidaritatea pentru libertate de conștiință” și-a legat numele de campania pentru scoaterea icoanelor din școli, inițiată cu câteva luni mai devreme de un profesor de filozofie din Buzău [este vorba despre Emil Moise, tocmai inițiatorul demersului care a condus la formularea de către Curtea Constituțională a necesității înscrierii la ora de religie (n.r.)], care reclamă autorităților publice un lucru, pentru mine, straniu: acela că fetița sa (11 ani, elevă la un liceu) suferă traume psihologice ca urmare a faptului că e zilnic expusă imaginilor religioase creștin-ortodoxe. Motivul invocat de tată? Creștinismul ortodox „practică inferiorizarea femeii”, „afectează demnitatea personală a copiilor” și întreține o „atmosferă ostilă și degradantă”, care „periclitează dezvoltarea mentală, spirituală, morală și socială” a elevilor. Pe scurt, creștinismul ortodox ar avea asupra elevilor un efect similar abuzului sexual.

Această comparație nu apare în Petiția înaintată autorităților la 12 august 2006 de către profesorul de filozofie din Buzău, dar apare în mai multe rânduri expresia „abuzati”, atunci când petentul se referă la efectul avut de icoane asupra elevilor: or, întrucât petiția ne plimbă cu luxurianță pe toată harta legală a abuzurilor și discriminărilor, suntem forțați să admitem că termenul de „abuz” este, pentru eruditul autor, un *terminus technicus*: „abuz” și „copil” se asociază, în această literatură, numai sexual (de aceea mi-am permis asocierea). Oricum, în concepția autorului, precum și a tuturor celor care s-au asociat petiției, inclusiv a autorității numite Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (o instituție care a fost înființată de guvernul Năstase „pe șest”, fără a fi vreodată discutată oportunitatea existenței ei în Parlament, necum să se fi inițiat o dezbatere publică privind rațiunea ei de a fi), e limpede că imaginile religioase creștine îi abuzează pe copii. Pe scurt, icoanele reprezintă o instigare la ceva rău. (Semnatarii nu par să creadă că mesajele sexuale explicite ale aproape tuturor reclamelor ar dăuna elevilor, nici că vulgaritatea agresivă a majorității emisiunilor de divertisment ar constitui o problemă; ei se simt agresati de icoane, care au mesaj spiritual, care le displace, nu de vulgaritate, care are un altfel de mesaj, care însă le e pe plac, întrucât e pesemne în deplin acord cu antropologia lor reducționistă).

Am dat aceste citate din Petiția care cere eliminarea icoanelor din școli (să reamintim aici că icoanele incriminate se află acolo prin decizia comună a părinților și a profesorilor, fără implicarea ministerului) pentru a sugera cititorilor că acest gen de acțiune spune prin stilistica lui mai mult decât lasă să transpară argumentarea lui. Argumentele sunt din registrul legal și retoric tipice pentru mișcările de drepturile omului din anii '90 ai secolului trecut. Stilistica, însă, e mai mult decât evident, aparține fanaticismului de totdeauna. Suntem încă relativ insensibili la acest tip de fanaticism (fanaticismul anticreștin, deghizat în militantism de drepturile omului), deoarece mentalul nostru asociază în mod tradițional fanaticismul cu religia, iar drepturile omului cu moderația. Or, ceea ce au adus nou anii '90 ai secolului trecut în configurarea ideolo-

Rugăciunea de seară, Ignat Bednarik (1882-1963)

gică a modernității a fost legitimarea publică a unor privilegii de atitudine pentru anumite grupuri minoritare, revendicate de activiști în numele drepturilor fundamentale ale omului. De pildă, proferarea de gesturi obscene în public e calificată, potrivit Codului penal, ca atentat la bunele moravuri. Nu și atunci când gesturile obscene sunt ostentativ proferate în defilările de tip „Gay Parade”: în aceste cazuri Codul penal se suspendă, pentru că persoanele gay, prin activismul care a asimilat drepturile omului cu dreptul de a fi homosexual, și-au câștigat dreptul (de fapt, privilegiul) de a fi obscene în public, ceea ce pentru toate celelalte persoane a rămas un fapt pur și simplu penal.

Cum se ajunge aici? Simplu: prin activismul unei minorități care militează în numele drepturilor omului după principii leniniste. Firește, nu este vorba de drepturile fundamentale ale omului, care sunt universale, ci de anumite privilegii de atitudine, discriminatorii în sens invers, care sunt bătute pe gâtul majorităților, spre culpabilizarea colectivă, cu ajutorul unui sofism de tipul următor: acceptați privilegiul pe care îl revendicăm ca drept al omului, facem pace; nu îl acceptați, declarăm război, pentru că violați drepturile omului. Astfel, o atitudine marginală (pentru o stare dată a societății) este promovată ca trebuind obligatoriu să devină centrală; majoritățile cedază șantajului emoțional, eliberează centrul, iar în golul astfel creat se instalează, triumfătoare, atitudinea marginală.

În cazul acestei acțiuni susținute anul trecut de „Solidaritatea pentru libertate de conștiință” (înlăturarea icoanelor) toate datele stilistice trădează fanaticismul. Numai fanaticul reacționează intolerant la simbolurile unei religii care nu este a lui. Numai un fanatic (anticreștin) își poate imagina că imaginea Maicii Domnului întreține o „atmosferă ostilă și degradantă”, și că poate avea drept mesaj

subliminal „inferiorizarea femeii”. Numai un anticreștin fanatic poate susține că vederea unei icoane „afectează demnitatea personală a copiilor” și că religia creștină „periclitează dezvoltarea mentală, spirituală, morală și socială” a elevilor. Aceste afirmații nu trebuie combătute, pentru că falsitatea lor istorică, psihologică și socială este totală. Nu poți combate, de pildă, afirmația cuiva care susține că studiul matematicilor prostește ori că logica îngrădește libertatea de gândire. Neavând riguros nici un sâmbure de adevăr, aceste afirmații nu pot fi combătute. Singurul lucru care poate fi combătut este pretenția aflată în spatele lor, anume aceea că psihologia din care ele emană ar fi neutră și descriptivă, adică normală. Ei bine, nu e. Psihologia din care emană acest tip de repulsii compulsive este a fanaticului, iar fanaticismul, el, trebuie combătut ca periculos pentru pacea socială.

După ce a bifat anul trecut acțiunea „jos icoanele”, anul acesta „Solidaritatea pentru libertate de conștiință” se ocupă de acțiunea „jos rugăciunea Tatăl Nostru”. Scopul, probabil, este eliminarea sistematică a tuturor simbolurilor creștine din spațiul public. Nu le reproșez acțiunea (anticreștinii sunt liberi să fie anticreștini), le contest însă camuflajul, pentru că își maschează anticreștinismul într-o retorică de tip drepturile omului, ceea ce constituie o fraudă. Căci această asociație nu militează pentru libertatea de conștiință (ceea ce ține de drepturile fundamentale ale omului), ci de libertatea de conștiință împotriva creștinismului (ceea ce face din ea o sectă parareligioasă între multe altele).

În vechime, centrul era fixat prin afirmația „Dumnezeu există”, iar opoziția extremistă prin constatarea „Zis-a cel nebun în inima sa: «Nu este Dumnezeu» Stricatu-s-au oamenii și urăți s-au făcut întru îndeletnicirile lor. Nu este cel ce face bunătate, nu este pînă la unul” (Psalmul 13, 1). Afirmația „Dumnezeu există” era considerată neutră și normală, iar negarea ei, „Nu este Dumnezeu”, era considerată nu doar greșită, nu doar extremistă, ci *nenaturală*? Adică rezultatul unui proces teoretic de falsificare și distorsionare a realității (noi am spune „de natură ideologică”).

ASTĂZI, lucrurile s-au inversat. Poziția „Nu este Dumnezeu”

s-a impus deja în societățile secularizate din Occident ca fiind, ea, neutră și, deci, normală? Ceea ce înseamnă că e singura poziție de la sine înțeleasă, care nu are nevoie de o explicație pentru a fi înțeleasă. A devenit un dat, cum înainte un dat fusese afirmația contrară. Perspectiva afirmației „Nu este Dumnezeu” a ajuns să definească azi normalitatea publică și în funcție de ea se stabilește atât conținutul toleranței, cât și limitele ei. Dimpotrivă, afirmația „Dumnezeu există” a ajuns să fie percepută ca partizană, potențial extremistă și rezultatul unei construcții teoretice ideologizate.

La noi, toată strădania unor asociații precum „Solidaritatea pentru libertate de conștiință” este să prezinte intoleranța față de simbolurile creștin-ortodoxe ca fiind neutralitate. Or, cum poți să faci niște oameni normali să priceapă intoleranța ca fiind neutralitate? Într-un singur fel: redefinind

poziția centrală. Adică deplasând sistemul de referință în așa fel încât atitudinea de excludere a creștinismului să ajungă centrală în raport cu valorile spațiului public, iar intoleranța față de creștinism să poată apărea ca fiind o veritabilă neutralitate. Consecința imediată a acestei „deplasări de sistem de referință” va fi ca simpla prezență a simbolurilor creștine în spațiul public să apară ca fiind un abuz. În acest mod, apărătorii păstrării în spațiul public a simbolurilor, care în mod normal, potrivit tradiției, se află deja acolo, vor putea fi prezenți ca extremiști, fanatici, adversari ai egalității de tratament și dușmani ai drepturilor omului. Adică o mistificare de proporții.

Metoda de acțiune publică este deja verificată. Asociațiile de tipul „Solidarității pentru libertate de conștiință” vor șantaja instituțiile noastre oportuniste și corupte cu „drepturile omului” și cu „legislatia europeană”, folosind sofismul care deja a funcționat în Occident, în practica minorităților leniniste: dacă acceptați privilegiul pe care îl revendicăm ca drept al omului, facem pace; dacă nu îl acceptați, vă denunțăm Europei, cu argumentul că încălcați drepturile omului. Vor încerca, altfel spus, să redefină neutralitatea ca decurgând din ateism, iar extremismul din credință.

Așa se face legitimarea publică a anticreștinismului: cu ajutorul acestui mecanism de punere a opiniei publice, prin manipularea instituțiilor, în fața faptului împlinit; și cu evitarea totală a dezbaterii publice, pe care, în bătaia substituirii creștinismului cu anticreștinismul, asociațiile anticreștine ar pierde-o cu siguranță. Ideea este să ne prefacem că suntem democrați pentru a ocoli cel mai bine democrația.

* Publicăm acest articol, apărut inițial în numărul 9 (36), din septembrie 2007, al revistei *Ideii în Dialog*, pentru surprinzătoarea lui actualitate în contextul ultimei decizii a Curții Constituționale referitoare la necesitatea înscrierii elevilor, printr-un formular, la ora de religie în școli. (n.r.)

Argumente și false argumente privind predarea religiei în școli

Adrian Papahagi

In ultimii ani au fost formulate diferite argumente împotriva predării religiei în școlile publice de stat, sau pentru un tratament special al acestei materii. Ele au reperat recent o victorie în fața legii, astfel încât în plin an școlar părinții trebuie să solicite în scris participarea copiilor la ora de religie, materie care era oricum opțională.

Trebuie spus dintru bun început că religia este singura materie în cazul căreia li se dă părinților dreptul să decidă ce e bine să studieze copiii lor. În logica învățământului public general și obligatoriu, niciuna dintre materii nu este opțională (cu excepția religiei). Statul decide, pe baza interesului comun al națiunii, așa cum îl identifică și îl definește la un moment dat, ce conținuturi se predau, în ce cantitate și cum: atâta istorie națională sau literatură română, atâta matematică, și așa mai departe.

Într-o logică liberală dusă până la capăt, oricare dintre materii ar trebui să fie opțională. De ce ar fi religia un caz aparte? Nu oferă și ea un conținut de cunoaștere bazat pe un corpus de texte și exegeza aferentă, precum literatura? Nu corespunde și ea, precum istoria politică, unui fenomen uman manifestat în decursul timpului, cu evenimente și instituții atestate documentar? Nu reprezintă, precum limba și istoria, un ingredient al identității naționale? Nu are religia, prin manifestările ei artistice, literare sau muzicale, o dimensiune culturală? De ce doar religia ar fi opțională, nu desenul, muzica, literatura română, istoria națională și, la urma urmei, fizica, matematica sau orice altă materie?

Să remarcăm de la bun început că părintele are în acest caz dreptul de a-și exercita discernământul, nu copilul. Cu ce argumente? Să spunem că un părinte e ateu; dar copilul său ar putea fi profund credincios. Vocații mistice s-au manifestat din fragedă pruncie în orice mediu familial, așa cum în familiile credincioase au crescut tineri antireligioși, precum Nietzsche. De ce ar avea părintele dreptul să decidă asupra programei școlare, privându-și copilul de orele de religie, doar fiindcă acestea contravin credinței sau ideologiei sale? Să presupunem că părintele e habotnic și consideră teoria evoluției speciilor incompatibilă cu credința sa. Ar trebui să-i dăm dreptul să-și scoată copilul de la ora de biologie? O facem și pe aceasta opțională? În Franța, mulți părinți musulmani consideră impudică ora de sport, în special dacă la școala respectivă se face înot (unii cer ore separate de înot pentru fete și băieți). Să lăsăm și sportul la latitudinea părinților, sau să admitem ore separate de sport pentru băieți și fete? Dar poate că în unele clase vor exista copii de altă etnie decât cea dominantă – să spunem turci –, ai căror părinți se vor simți ofenși de istoria luptelor antiotomane. Să autorizeze ei participarea copiilor la ora de istorie? În fine, poate că alt părinte, din considerente irelevante din punct de vedere religios, dar importante pentru el, va considera că matematica e o pură pierdere de timp pentru copilul său, un talentat pianist. Îi dăm dreptul să opteze împotriva matematicii? Ce facem dacă fiecare părinte optează pentru sau împotriva fiecărei materii, organizăm un învățământ personalizat pentru fiecare elev? Acest lucru ar fi posibil educației private, nu însă și în școala publică. Dacă un părinte este iresponsabil sau incult, îi permitem să decidă în domeniul școlar pentru copilul său, pe care statul îl consideră lipsit de discernământ până la vârsta majoratului? Sau transferăm decizia în dreptul copiilor? Dar atunci câți copii vor vota să nu mai studieze materii dificile precum fizica sau matematica (latina a fost oricum practic eliminată)? Iată deci că transformarea religiei în materie opțională (în fine, și mai opțională, căci era deja opțională) este o aberație în logica actuală a învățământului de stat general și obligatoriu, în care statul, nu părinții sau copiii, decide ce materii și conținuturi sunt utile pentru tineri și, implicit, pentru națiune. Să vedem acum care sunt argumentele de fond împotriva acestei materii.

Cel mai puternic argument împotriva predării religiei în școli este următorul: de vreme ce nu toți cetățenii se declară creștini, predarea religiei creștine e discriminatorie pentru copiii ai căror părinți (!) se declară atei sau agnostici, sau practică o religie necreștină. Dar la fel de deranjantă pentru un necreștin poate fi prezența bisericilor în centrele orașelor noastre. Să le ascundem oare, sau să le demolăm, cum a făcut Ceaușescu? La fel de discriminatorie pentru un etnic minoritar este literatura română, materie obligatorie la școală, spre deosebire de religie, unde fiecare este liber să aleagă în funcție de confesiune. Mai problematică decât religia poate fi pre-

darea istoriei românilor, mai ales atunci când ei au fost în conflict cu maghiarii, germanii sau musulmanii.

S-a mai pretextat, particularizând, că religia ar conține credințe și imagini traumatizante pentru copii, cum ar fi reprezentarea iadului. Da, imaginea iadului, în mare măsură apocrifă, este traumatizantă și pentru un adult; cu atât mai mult poate să se întipărească în imaginarul unui copil. Traumatizant este și *Infernul* lui Dante: să-l eliminăm din literatura universală? Traumatizante pot fi și frescele de la Voroneț: să le acoperim și să permitem accesul doar după 18 ani? Dar nu la fel de traumatizant este Harry Potter, după care sunt înnebuniți toți copiii? Să-l interzicem? Nu la fel de traumatizante sunt basmele cu zmei decapitați și vrăjitoare malefice, pe care copiii le adoră? Să le punem sub cenzură? Dar istoria lui Vlad Țepeș, cu gravurile aferente ale neferiților trași în țeapă, nu traumatizează copiii? Dar *Puiu* lui Brătescu-Voinești, *Moartea căprioarei* sau *Moara cu Noroc* nu sunt traumatizante? Ce facem, edulcorăm materia, cenzurăm literatura și istoria? Și totuși, dincolo de iad și apocalipsă, prezente abundent în cinematografia hollywoodiană și în imaginarul contemporan, prin ce sunt traumatizante sau ofensatoare înțelepciunea lui Solomon sau a Ecclziastului, Psalmii lui David și pildele lui Hristos? În ce e ofensatoare o icoană, o frescă, o colindă sau un oratoriu baroc?

Unii vor spune că statul și Biserica sunt separate, deci religia n-are ce căuta în spațiul public, și implicit în școala publică. Argumentul e fals. Separarea statului de Biserică înseamnă că statul nu poate interveni în treburile Bisericii (de pildă, numind sau schimbând episcopi), iar Biserica nu se poate implica în conducerea Statului sau redactarea legilor, nu poate percepe impozite, etc. Nu înseam-

Școala ascunsă, Nikolaos Gyzis (1842-1901).

nă nicidecum că religia creștină, sau oricare alta, trebuie evacuate din orice aspect al vieții cetății și izgonite între cei patru pereți ai spațiului privat. Religia nu este doar credința subiectivă a fiecăruia, ea este și o parte obiectivă a identității și a culturii națiunii, precum limba, literatura, istoria sau arta. De aceea, predarea ei este utilă, nu deranjantă. Dincolo de articolele de credință, pe care fiecare le poate îmbrățișa sau nu, așa cum fiecare poate practica sau nu cunoștințele de biologie sau de fizică după terminarea școlii, religia comportă conținuturi culturale pe care elevii trebuie să le posede pentru a fi cetățeni educați. Tot așa cum trebuie să știe cine a fost Eminescu și ce a scris, este util să afle despre Hristos și Fecioara Maria, despre Evangheliile, despre Decalog. Cum poate un tânăr european, nu doar român, să-și înțeleagă propria cultură dacă nu știe nimic despre religia creștină? Cum va înțelege el de ce săptămâna se termină cu duminica, de ce se sărbătorește Crăciunul și Paștele, ce înseamnă Boboteaza, cine e Moș Nicolae, de ce bisericile arată astfel, ce reprezintă arta religioasă, de la fresce și icoane până la o parte a picturii moderne, de ce cultura europeană are un tip de etică, izvorâtă din Decalog, care nu se regăsește identic la musulmani sau la chinezi, de pildă? Cum poate un tânăr să înțeleagă lupta lui Ștefan, izbânda artistică a lui Petru Rareș, martiriul Brâncovenilor sau reușita literară din vremea lui Șerban Cantacuzino dacă nu are nicio noțiune de religie creștină? Ce poate înțelege un tânăr din iconografia de la Voroneț sau din Codex Aureus, fără noțiuni de artă creștină? Ce poate înțelege din Giotto, Caravaggio, Bach, Vivaldi, Dante sau Milton, cum poate interpreta *Faust* fără o minimă educație religioasă? Cum poate înțelege situarea geostrategică a Europei și cum poate deveni un cetățean responsabil al acestei lumi amenințate de agresiunea islamistă, dacă își ignoră complet tradiția religioasă, cu tot ce înseamnă ea în istorie?

Cei care protestează împotriva predării religiei în școli în numele laicității nu folosesc argumente logice, obiective, ci ideologice, sau – paradoxal – chiar (anti)teologice. În măsura în care pre-

darea religiei nu înseamnă o practică religioasă impusă tuturor (rugăciuni, spovedanie, împărtășanie), ci conținuturi de cunoaștere, de alfabetizare religioasă, ea este utilă oricărui copil pe care hazardul l-a făcut să se nască într-o cultură de neînțeles fără creștinism. Cunoașterea Evangheliilor, a preceptelor eticii creștine (devenite în cea mai mare parte etica seculară a Occidentului), a artei creștine, a istoriei creștinătății este așadar o cunoaștere teoretică, nu un act religios. Corect predată, ea nu ar trebui să fie mai deranjantă, chiar și pentru un necreștin, decât istoria românilor sau literatura română. Ea nu trebuie să fie mai supărătoare pentru un ateu decât legendele Olimpului pentru un creștin!

Din acest punct de vedere, alfabetizarea religioasă este la fel de importantă precum orice altă materie școlară. Există contexte în care e mai important să înțelegi tensiunile dintre lumea islamică și civilizația creștină decât să fii capabil să operezi cu numere complexe. Există meserii în care e mai important să înțelegi un simbol sau o reprezentare religioasă decât să calculezi cosinusul unui unghi. Chimia devine complet inutilă pentru majoritatea absolvenților, care nu vor mai fi capabili să rezolve o ecuație la câțiva ani după terminarea școlii, în timp ce preceptele Decalogului, pildele lui Hristos sau cunoștințele de iconografie creștină vor rămâne permanente utile, măcar la nivel de cultură generală. Putem pune problema și altfel: sau admitem că nu există cunoaștere inutilă, iar atunci nu văd de ce am discrimina religia, sau intrăm în discuții infinite despre mai marea sau mai mica utilitate a unor conținuturi, în care caz se poate pretexta că în afara specialiștilor nu îi este nimănui util să poată rezolva o integrală, o reacție chimică, sau o problemă de optică.

Pe lângă discuțiile de principiu, au existat și obiecții particularizante, fără mare valoare intelectuală. S-a spus că religia este predată prost, de profesori necalificați, că materia este inadecvată. Acestea se pot spune despre orice altă materie, sau în cazul multor școli și profesori. Nimic nu demonstrează însă că religia e mai bine sau mai rău predată decât alte materii, sau că programa este mai (in)adecvată decât altele. Pentru a îndrepta eventuale greșeli e nevoie de studii, de analize și date statistice privind predarea religiei în comparație cu alte materii. E necesară analiza programei, de-a lungul celor 12 ani de școală. Trebuie începută o lungă discuție despre calificarea profesorilor și calitatea învățământului românesc, care se aplică tuturor materiilor, nu doar religiei. E bine ca aceste discuții să aibă loc pentru a îndrepta ce trebuie îndreptat, nu pentru a elimina o materie din programă pe considerente ideologice.

Am încercat să examinez critic câteva dintre argumentele pentru tratamentul diferențiat al religiei între materiile școlare sau chiar, mai radical, împotriva predării religiei în școli. Nu pretind că am epuizat subiectul sau că gândirea mea, încă în curs de formulare, a reușit să atingă toate aspectele chestiunii, în întreaga lor complexitate. Firește, se pot deschide discuții interesante despre predarea altor tradiții religioase sau a istoriei religiilor. Cultural vorbind, cum nu știu ca budismul sau hinduismul să fi avut un rol în definirea civilizației românești (sau maghiare), consider că un elev din România va studia cu mai mult folos creștinismul decât aceste religii. Ceea ce nu înseamnă că nu ar trebui să studieze și mitologiile antice, celelalte religii avraamice, sau în general istoria religiilor. Dimpotrivă, cred că este util ca elevii să studieze religia creștină pentru a înțelege civilizația țării unde se întâmplă să trăiască, propria religie pentru a-și cunoaște identitatea, care poate fi diferită de cea a majorității, și, în ultimii ani de liceu, mitologiile antice, celelalte monoteisme și, în general, istoria religiilor, pentru a putea înțelege moștenirea precreștină sau necreștină a Europei, precum și lumea în care trăiesc.

Eliminarea religiei, sub toate denotațiile ei, din programa școlară, sau marginalizarea acesteia, ca și cum s-ar trata despre ceva nociv sau inutil, este o greșală culturală în primul rând. Ea privează unii copii de un important conținut al cunoașterii, exclusiv pe baza opțiunii ideologice a părinților.

Discuția valoroasă nu este așadar, după părerea mea, dacă religia creștină trebuie să se studieze sau nu, ci cum trebuie să se facă acest lucru astfel încât materia să nu conțină stridențe (discuție valabilă și în cazul istoriei sau literaturii), și toți copiii să profite în ordine etică, intelectuală și culturală. Nu eliminând din școală orice noțiune de religie creștină vom educa cetățeni români și europeni mai capabili să-și înțeleagă identitatea și lumea în care trăiesc. E mai util să adăugăm la predarea religiei creștine (ortodoxe, catolice sau protestante) contextul care îi lipsește, decât să o eliminăm pe aceasta. Repet: consider util ca elevii să studieze, pe lângă tradiția religioasă majoritară a țării în care trăiesc, propria tradiție religioasă, precum și elemente ale celorlalte religii avraamice, mitologie comparată și istoria religiilor. De asemenea, nu văd nicio problemă ca în clasa a XII-a, în care se studiază filosofia la liceu, elevii să afle și argumentele filosofice ale ateilor și agnosticilor.

Sfântul Cuvios Porfirie Cavsocalivitul și harisma bucuriei

Ierom. Benedict Vesa

Cel ce iubește puțin, dă puțin; cel ce iubește mai mult, dă mai mult. Iar cel ce iubește foarte mult, ce are vrednic de dat? Se dă pe sine însuși”, va spune Sfântul Cuvios Porfirie Cavsocalivitul. Și aici este sursa bucuriei, harisma interpretată de cuvios drept un ingredient obligatoriu pentru o viață duhovnicească efervescentă. De altfel, aici se concentrează și principiile sale de viață: „Postiți cât puteți, faceți câte metanii puteți, desfățați-vă de câte privegheri puteți, *numai să fiți bucuroși*. Să aveți bucuria lui Hristos, care ține veșnic, care poartă într-însa veșnica fericire, liniștea cea neclătită... Este bucuria plină de tot harul... Hristos voiește și simte mulțumire dacă răspândește bucuria, dacă îi îmbogățește pe cei credincioși ai Săi cu bucurie. Mă rog ca bucuria noastră să fie deplină”¹.

Cuviosul Porfirie se naște pe 7 februarie 1906, în insula Evvia, satul Sfântul Ioan, din eparhia Karistia. Tatăl său, Leonid, era cântărețul bisericii, și cel care l-a inițiat în cele duhovnicești. Micul Evangelos, cu numele său de botez, era al patrulea copil al familiei, și, din pricina sărăciei în care se aflau, este nevoit la doar șapte ani să plece la muncă în Halkida. La vârsta de 12 ani ajunge în Sfântul Munte Athos din dorința de a-l imita în cele duhovnicești pe Sfântul Ioan Colibașul, pe care îl prețuia în chip deosebit și a cărui viață o cunoștea în detaliu. Ajunge în Cavsocalivia și primește să intre în ascultarea a doi bătrâni aspri, Pantelimon și Ioanichie. La 14 ani va fi tuns în monahism cu numele Nichita, iar doi ani mai târziu va primi și schima mare. În această perioadă primește de la Dumnezeu și darul străvederii.

Din pricina unei boli serioase, trei ani mai târziu va fi nevoit să părăsească Sfântul Munte și se întoarce în insula natală, la Evvia, la Mănăstirea Sfântul Haralambie. Aici, în anul 1926, va fi hirotonit preot de către Arhiepiscopul Sinaiului, Porfirie al III-lea, primind și numele de Porfirie. Ca duhovnic, va petrece 12 ani în această mănăstire. Pentru o scurtă perioadă va slui și ca paroh într-unul din satele Evviei.

În 1940, la începutul Primului Război Mondial, se va stabili la Atena, primind slujirea de duhovnic la Policlinica Sfântul Gherasim, lângă Piața Omonia. Aici va săvârși 33 de ani de lucrare duhovnicească. După pensionare, se va așeza la Mănăstirea Sfântului Nicolae din Kallisia, vechiul Pendeli, unde își va continua lucrarea de duhovnic. Se ostenește mult și pentru zidirea unei mănăstiri la Milesi, lucrare care se începe cu punerea pietrei de temelie în 26 februarie 1990.

Apropiindu-i-se sfârșitul, dorește să se retragă acolo unde și-a început viața monahală, în Sfântul Munte, la Cavsocalivia, pentru ca, fără zgomot și în taină, să-și dea sufletul în mâinile Domnului: „acum am îmbătrânit, vreau să merg și să mor acolo, sus”. Cu gândul la unitatea la care ne cheamă Hristos în rugăciunea arhierescă, „ca toți să fie una”, trece la cele veșnice pe 2 decembrie 1991. În ziua de 27 noiembrie 2013, Cuviosul Porfirie a fost canonizat, cu data de praznuire 2 decembrie, ziua nașterii sale la cele de sus.

Sfinții lui Dumnezeu sunt cei care înlătură distanțele și ne leagă unii de alții. Ei sunt contemporani nouă și mesajul lor este unul personal. Experiența la care ne invită Cuviosul Por-

firie se poate descrie prin „dobândirea minții lui Hristos” și a „harului Duhului Sfânt”, care-l deschid pe om înspre o viață a dragostei și a smereniei, a bucuriei și a sensibilității duhovnicești. Aceste patru însușiri ni se par determinative în calea duhovnicească pe care ne-o propune sfântul cuvios.

Prima remarcă importantă la început de drum ține direct de perspectiva generală asupra vieții ascetice. Spunea el mereu: „În viața duhovnicească să vă luptați simplu, lin, fără siluire”. Vorbește despre existența a două căi posibile: una crâncenă, istovitoare, cu atacuri dure împotriva răului, iar cea de-a doua, calea iubirii. Dacă principiul celei dintâi este „dă sânge și ia Duh!”, cea de-a doua se poate descrie drept „iubește și nu te teme!”. Dintre aceste două căi o preferă pe cea de-a doua. Va spune: „Nu vă luptați să alungați întunericul din camera sufletului vostru. Faceți o găurică pentru a intra lumina și întunericul va pleca. Același lucru este valabil și pentru patimi. Nu vă luptați cu ele, ci sânguiți-vă să le preschimbați în putere, disprețuind răul... Strădania noastră este de a ne uni cu Hristos, de a-L iubi pe Hristos, de a trăi în Hristos, precum Apostolul Pavel ne zice: *Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine* (Gal. 2, 20). Aceasta este ținta noastră”². Într-o lume extrem de pragmatică, Cuviosul ne cere exact contrariul – să lucrăm totalmente dezinteresat, fără să facem vreun scop din osteneala noastră. Căci într-o astfel de atmosferă intervine Duhul Sfânt în viața credinciosului.

Pe linia Sfântului Isaac Sirul, Cuviosul Porfirie va defini raiul drept simțirea lui Hristos care este iubire. Cei care trăiesc iubirea lui Hristos, anticipă raiul în inima lor. Când Hristos este în mintea și în inima omului, în întreaga sa ființă, perspectiva se schimbă – „ce voiește iubirea Ta îmi ajunge, ca să trăiesc în dragostea Ta”³. În aceste condiții, nici perspectiva iadului nu îl mai înfricoșează: „Și în iad dacă mă așezi, mi-ajunge să fiu împreună cu Tine”⁴.

Condiția pentru o astfel de experiență integrală rezidă în smerenie și discreție, ca și condiții obligatorii pentru a primi harul lui Dumnezeu. Dumnezeu dă daruri celor care se simt nevrednici de ele, nu din alt motiv decât pentru a se folosi de ele în această luptă și pentru a lucra bunătatea și a dobândi rugăciunea. A fi smerit te face asemenea lui Dumnezeu, iar lauda omului nu reflectă posibilitățile lui izbânzi, ci harul lui Dumnezeu care dorește să-l atragă spre cele înalte.

Dintre consecințele unei astfel de experiențe duhovnicești, Cuviosul Porfirie insistă pe sensibilitatea duhovnicească însoțită de bucurie. De altfel, acestea sunt și condițiile necesare pentru o trăire ortodoxă deplină. Obişnuia să spună: „cel ce voiește să devină creștin trebuie mai întâi să devină poet”, „sufletul creștinului trebuie să fie delicat, sensibil, să zboare în nemărginire, în stele, în mărețiile lui Dumnezeu, în tăcere... Dumnezeu nu vrea lângă El suflete grosolane”⁵. Iar un suflet poetic, nobil, este în stare să primească și să mărească bucuria de a-L trăi pe Hristos în tot ceea ce-l înconjoară: „Hristos voiește cel mai mult să ne umple de bucurie, fiindcă El este izvorul bucuriei. Această bucurie este darul lui Hristos și în ea îl vom cunoaște pe Hristos”⁶.

Ca un om care a experiat iubirea dumnezeiască însoțită de sensibilitatea poetică și bucuria harică, ne lasă un testament prețios: „Atunci când iubești... ești înlăuntrul tău împreună cu persoana pe care o iubești. O trăiești, te bucuri de ea, te însuflețește... Hristos în mintea ta, în inima ta, în întreaga ta ființă, pretutindeni. Hristos este viața și izvorul bucuriei... Mă rog ca bucuria noastră să fie deplină (1 Ioan 1,4)”⁷.

² Ibidem, pp. 228-229.

³ Ibidem, p. 166.

⁴ Ibidem, p. 167.

⁵ Ibidem, pp. 180-181.

⁶ Ibidem, p. 164.

⁷ Ibidem, pp. 164-165

Breviter

Sufletul și viața

Aurel Sasu

Un foarte apropiat prieten și coleg de generație cu Mitropolitul Bartolomeu Valeriu Anania a fost Gheorghe Telea (1921–2014), cunoscut medic primar chirurg și doctor în științe medicale (din 1972). În timpul grevei anticomuniste de la Cluj (1946) era purtătorul de cuvânt al Centrului Studențesc „Petru Maior” și, ca lider de opinie, autor al manifestelor adresate participanților la lupta de emancipare politică. Admirator al Cercului Literar de la Sibiu (I. Negoitescu, Radu Stanca, Eugen Todoran, Victor Iancu, Șt. Aug. Doinaș, Henri Jacquier), îl frecventează, în același timp, pe Lucian Blaga (în 1971, recuperează, cu ajutorul lui Zaharia Stancu, busul poetului, executat de Romul Ladea, din depozitul unei Stațiuni de Mașini și Tractoare din Sebeș!), iar, mai târziu, își transformă reședința din satul natal în muzeu al valorilor tradiționale, vizitat, în timp, de mari intelectuali, teologi, filosofi și oameni de litere (Mitropoliții Nicolae Mladin și Antonie Plămădeală, cerchiștii, C. Noica, Andrei Pleșu, Gabriel Liiceanu, Mircea Ivănescu, Al. Căprariu, Mircea Tomuș, Eugen Simion ș.a.). Între ei, firește, Valeriu Anania, viitorul „păstor de inimă și de suflet” al ardelenilor, începând cu 1993. În ziarul *Dimineața*, Sibiu (20 septembrie 1990) publică articolul *Școala și religia*, pe care-l reproduc integral din volumul *Cultură și politică. Autoportret spiritual în timp* (Editura Saeculum, Sibiu, 1999), pentru înțelepciunea lui sobră, atât de actuală și binevenită în prezentele dezbateri pe aceeași temă, lipsite de scepticismul inteligenței și de adevărul vieții integrale.

„În aceste zile frumoase de toamnă, când soarele s-a întors cu aurul lui limpede și nostalgic, purtându-ne gândul spre lucruri și simțăminte mai liniștite decât cele care ne înconjoară în mod obișnuit, trăim în viața noastră lumească, un eveniment de importanță – începerea noului an școlar.

Copiii și tinerii simt acum (sau, poate, se cuvine să simtă) că își încep viața lor activă. Și în clipa când se opresc, în pragul anului nou de învățătură, și când noi ne așezăm alături de ei, privindu-i și privindu-ne, în amintirile noastre se cuvine să fie o clipă de sinceritate și de gravitate – din cele care ar trebui să dea preț vieții întregi. Ceea ce mi se pare că dă însă preț anume, anul acesta, clipei de început este faptul că, pentru prima oară, după decenii de întuneric, anul școlar s-a deschis prin tradiționalul „Te Deum”, prin slujba religioasă cu care totdeauna românii au simțit că trebuie să-și însoțească un început.

Românii sunt un popor creștin, ca toate popoarele Europei civilizate și civilizatoare. Și regăsirea atât de firească a religiei și a credinței, după noaptea dictaturii (care și la noi a încercat – în zadar – să distrugă, prin suferințe și constrângeri brutale, o tradiție) ne arată cât de adâncă este această trăsătură de caracter a poporului nostru. La începutul anului școlar, regăsirea religiei și a orelor de religie se cuvine, astfel, să fie nu doar regăsirea și reinmodarea unor tradiții, ci și acea educație și disciplină a simțămintelor care, alături de educarea și disciplinarea minții (prin cunoștințe și studiu), să facă din copiii și tinerii noștri oameni compleți, buni.

Despre ce înseamnă religia în formarea unui suflet tânăr se cuvine să vorbească alții – mai bine decât aș putea-o face eu. Dar cred că nimeni nu se îndoieste că acele câteva ceasuri de meditație prilejuite de orele de religie și de clipele de reculegere și înălțare din timpul slujbelor religioase își au însemnătatea lor și trebuie să-și aibă rodul lor – acela de a ne face mai senini, mai înțelegători, mai îngăduitori (în politică, se spune „mai toleranți”) cu noi înșine și cu semenii noștri; mai adevărați ca oamenii”.

Nu știu exact data vizitei pe care Valeriu Anania i-a făcut-o prietenului său. Dar, la plecare, oferă fostului coleg de idealuri, în albumul de impresii, aceste „versuri cu arcuiri de ispită profană” (Gheorghe Telea): „Din paradisul casnic al lui Telea/ De-ar fi prin moarte-acum să-mi iau toiașul/ Spre raiul bun din plaiurile acelea/ Ce le visez, cerești, s-ar naște magul/ Ce n-ar simți nici trecerea, nici pragul/ Lui Ghiță și lui Mimi, cu tot dragul!”. Versuri din care lipsește, cum spuneam în *Dragostea și vântul* (2011) citându-l pe Nichita Stănescu, obișnuita frică de a fi fericit a autorului.

¹ Ne vorbește părintele Porfirie, Galați, Editura Bunavestire, 2003, pp. 163-164.

Înțelesul postului

Protos. Simeon Pinte

Îe este postul? La această întrebare poate răspunde oricine cu multă ușurință. Postul este abținerea de la anumite alimente și băuturi pe o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp. Cu alte cuvinte un regim alimentar mai sărac, care se bazează în general pe o alimentație vegetală. Dacă vrem să completăm acest răspuns putem adăuga că acest regim are motivație religioasă. Iată, în câteva fraze am rezolvat problema postului. Dar dacă este așa de simplu, de ce oare Biserica și-a dezvoltat ca disciplină destul de severă rânduieli legate de post? Privind problema doar la suprafață suntem tentați să credem că Biserica pune sarcini greu de purtat pentru zilele noastre, în care postul nu se potrivește stilului modern de viață, de aceea mereu tendința de a înlesni regulile postului sau chiar de a le abandona. Însă așa cum reiese din ansamblul învățăturii Bisericii, postul este esențial pentru viața creștină.

În ce constă importanța deosebită a postului în viața noastră? Experiența creștină evidențiază multe foloase ale postului. Postul este „mama tuturor bunătăților, dascălul cumințeniei și al întregii virtuți”, postul este „maica întregii înțelepciuni și izvorul a toată filosofia”, „postul este seninătatea sufletelor noastre, podoaba bătrânilor, pedagogul tinerilor, învățătorul celor ce trăiesc în curăție trupeză și sufletească”, după cum spune Sfântul Ioan Hrisostom (Omilii la Facere, în „PSB”, vol. 21, pp. 32; 39). Postul este, așadar, o lucrare duhovnicească, care implicând întreaga ființă umană – trup și suflet, ajută la domolirea patimilor, la dobândirea pocăinței și la cultivarea virtuților.

Odată cu fixarea zilelor de post și a disciplinei legate de postire, Biserica a dat diferite semnificații postului. Avem astfel zile în care postim în cinstea unor persoane și evenimente sfinte care au marcat istoria lumii și a creștinismului, dar care stau în legătură cu abuzul egoist al umanității căzute care luptă împotriva lui Dumnezeu (ex: miercurile și vinerile de peste an, Tăierea capului Sântului Ioan Botezătorul – 29 august; Înălțarea Cinstitei Cruci – 14 septembrie). Avem posturile mari de peste an: Postul Paștilor, Postul Crăciunului, Postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel și Postul Sfintei Mării), care au un caracter ascetic. Prin lungimea lor și prin diferite privațiuni impuse de tipicul postirii, patimile trupului se domolesc, sufletul se simte mai liber de legăturile materiei, mintea este mai sensibilă la cele spirituale, omul este mai predispus la rugăciune și fapte de filantropie. Regula postului ascetic este însă „dreapta socoteală”. El nu trebuie să fie exagerat ca nu cumva în loc să ajute să aducă vătămare nevoitorului. Este apoi postul total în care pentru o perioadă mai scurtă de timp ne înfrânăm de la orice mâncare și băutură, așa cum facem în ajunul marilor sărbători (Paști, Crăciun, Bobotează), precum și atunci când urmează să ne împărtășim. Acest post euharistic are menirea de a ne pregăti, de a ne ține în stare de așteptare pentru marea întâlnire cu Dumnezeu la Praznicul Praznicelor, la Ospățul Stăpânului, la pregustarea Împărăției. Acest post are un caracter eshatologic. Pe lângă aceste posturi, adesea, creștinii țin post din proprie inițiativă atunci când se află la încercare, pentru ca prin jertfă, pocăință și rugăciune să îmblânzească „mânia lui Dumnezeu”.

În cele din urmă, postul este un mijloc al relației. Noi postim pentru Dumnezeu. Ce înseamnă această afirmație? Are nevoie Dumnezeu de postul nostru? Nicidecum. Dar avem noi nevoie de el tocmai pentru a realiza comuniunea. Dumnezeu a dat omului lumea ca dar. I-a dat poruncă să stăpânească peste acest dar (Cf. Fac. 1). Darul este un semn al iubirii. Facem daruri persoanelor pe care le iubim, iar atunci când suntem departe darul va menține amintirea și va face vie iubirea. Darul lumii dat omului a devenit, însă, dintr-un semn al iubirii un mijloc al rupturii. Atunci când omul a început să abuzeze într-un mod idolatru de darul lumii, atunci s-a și întrerupt comuniunea. Omul a iubit mai mult darul decât pe Dăruitor. Primul abuz de acest fel a fost gustarea sau mâncarea din fructul pomului oprit (Fac. 3, 6). Acesta a fost începutul devorării idolatre a lumii de către om – ființă rațională, cu comportament irațional. De aceea postim acum, încercând să renunțăm o clipă de la dar, pentru a nu neglija prezența Dăruitorului.

Dulceața postului

Pr. Dan Popovici

Poetul japonez Daigu Ryokan iubea singurătatea și pentru că aceasta îi era și sursă de inspirație trăia retras în munți, într-o colibă. Odată venise pe la el un călugăr care iubea artele. Și-au petrecut toată ziua vorbind despre acestea și au uitat de mâncare. Aproape de lăsarea serii Ryokan și-a dat seama că își ținuase oaspetele flămând: „Îmi pare rău pentru neglijența mea. Nu e o scuză faptul că stând aici în singurătate și scriind poeme, uit adeseori să mănânc chiar mai multe zile. O să cobor chiar acum în sat să-ți procur ceva de mâncare, înainte să asfințească soarele.” Ryokan a plecat, iar prietenul lui l-a așteptat și răsașteptat, timp de trei ore. Niciun semn... și i se făcuse atât de foame că a ieșit din colibă - ce s-o fi întâmplat? Nu i-a venit să-și creadă ochilor când l-a văzut pe Ryokan stând sub un pom, cu o mare grație oglindită pe chip, murmurând extaziat haikuuri. Oaspetele s-a dus la el, l-a scuturat și l-a între-

Călugăriță, desen de Ștefan Dimitrescu (1886-1933)

bat: „Cu mâncarea cum a rămas?” Ryokan a răspuns: „Dumnezeule! Când am văzut soarele asfințind, era atât de frumos că n-am putut să mă mișc de lângă pomul ăsta. De aici, asfințitul e o experiență binecuvântată. Mă oprisem numai pentru o secundă, dar asfințitul m-a fascinat într-atât că am uitat cu totul de mâncare și de tine! Dar ia uite ce haikuuri!”

Oaspetele i-a replicat sec: „N-am ce să fac cu haikuurile. N-o să pot dormi la noapte cu foamea asta.”

Ryokan n-a mai stat pe gânduri: „Mă duc acum. Deși e târziu, îi cunosc pe săteni așa că aș putea să găsesc ceva.” Și a dat fuga în jos, către sat. Toată noaptea musafirul s-a perpelit și a tot ieșit și a intrat.

La revărsatul zorilor, a ieșit din nou - nu pusese geană pe geană. Ryokan stătea sub același pom - zâmbind și murmurând. Oaspetele l-a întrebat: „Ryokan, cum e cu mâncarea?” Ryokan a răspuns: „Dumnezeule! Când am ajuns în sat oamenii dormeau și era o așa noapte cu lună plină! Ca să mă bucur puțin de priveliște, m-am așezat sub un pom și nici nu știu când a trecut noaptea, și m-am ales și cu câteva haikuuri! Petrecând astfel în splendoarea lunii pline... mă înțelegeți și mă ierți... am uitat cu totul de mâncare. Mă întrebam, când a răsărit soarele - ce fac eu aici? Așa că m-am întors la pomul meu, de unde apusul și răsăritul au o măreție divină”. Oaspetele n-a fost deloc impresionat: „Mă bagi în mormânt! Eu plec”. Ryokan a continuat: „Nu ești curios să ascuți haikuurile? Nu sunt făcute de mine; unele mi le-a dat luna plină, altele mi le-a dat soarele ce răsărea, altele mi

le-au dat păsările care cântau în pomi. Și ceea ce am trăit a avut o așa intensitate, de-a dreptul nutritivă astfel că ideea de mâncare nici măcar nu m-a străfulgerat.” Oaspetele a plecat, ultimele lui cuvinte fiind: „Mi se pare că ești cam nebun!”

Sfântul Paisie Aghioritul povestește că un mirean a mers la o mănăstire la începutul Postului Mare și un monah s-a purtat cu el cu asprime. Mireanul nu s-a tulburat ci venind la Rectorul Sfântului Munte i-a mărturisit: „Nu l-am judecat. Era așa din pricina celor trei zile”. Cuviosul Paisie a mers însă la rădăcina problemei: „Dacă ar fi petrecut duhovnicește cele trei zile, ar fi avut o dulceață duhovnicească și i-ar fi vorbit aceluia cu bună-tate. Însă el s-a zorit în chip egoist să țină cele trei zile și de aceea toate îl deranjau.”

E dureros să constați că uneori poetul sau mireanul e mai bine poziționat duhovnicește decât monahul. Ceea ce primează în viața creștinească este viziunea, atitudinea, raportarea corectă, evanghelică la toate palierele realității: „Când ochiul tău este curat, atunci tot trupul tău e luminat, dar când ochiul tău e rău, atunci și trupul tău e întunecat” (Lc. 11, 34). Când asceza e doar un mijloc iar scopul e contemplația atunci creștinul se află în punctul cel mai potrivit pentru a privi realitatea. E punctul din care postul nu se vede ca o corvoadă sau interdicție, ci ca un dătător de aripi pentru suflet. Înțeleptul Solomon observa că sufletul în desfătare fiind disprețuiește fagurele. Înaltele stări duhovnicești îndulcesc într-atât sufletul încât mierea pare insipidă. Doar în acest context poate fi înțeleasă oximoronica expresie „dulceața postului”. Privirea trupului de alimentele de dulce slăbește chingile asupra sufletului, astfel că acesta din urmă poate să guste dulceața harului.

Un țaran i-a propus nevestei:

- Știi, la castel, se înnebunesc după tarte cu cireșe ; ar trebui să-mi faci și mie una.

- Da, dar untul este scump.

- Fă-o fără unt.

- Și ouăle ?

- Ne lipsim de ouă.

- Și apoi, tu știi că a trecut vremea cireșelor...

- Ei, fă-o fără cireșe, ce importanță are ?

Țaranul gustă tarta și se miră.

- Tare proști trebuie să fie bogații dacă se dau în vânt după un lucru fără nici un gust.

Totuși oamenii duhovnicești din toate vremurile s-au dat în vânt după această tartă fără gust căci ea i-a ajutat să guste nespusele dulceați celeste!

Odată un pustnic din Sfântul Munte, pe nume Pahomie, a mers la duhovnicul său Teofil și i-a cerut să se roage pentru el, căci, precum spunea, era stăpânit de iubirea de plăcere. Acela l-a întrebat:

- Și cum ai observat aceasta?

- Iată, am pus apă cu sare în ceain și am încălzit-o; când am adăugat bucăți de pâine uscată și am început să mănânc, îmi era mâncarea așa de dulce în gură, mai dulce decât mierea și fagurii. Pentru aceasta, mă tem ca nu cumva să mă stăpânească patima iubirii de plăcere. Roagă-te, Părinte, pentru mine, păcătosul.

Duhovnicul, deși știa că pustnicul mănâncă puțin și rar, s-a gândit că poate are vreun mod deosebit de a pregăti supa. Pentru a-i cerceta dulceața a hotărât să o fiarbă el însuși precum auzise de la pustnic. Este lesne de înțeles însă că nici un fel de dulceață n-a simțit când a încercat-o.

Când pustnicul a coborât iarăși la schit, duhovnicul a început din nou să-l cerceteze cum fierbe „supa”. Starețul a cerut un ceain și a început, pe loc, să-i arate cum fierbe apa, adăugând sare. Punând și pesmeții în supă, a șezut să mănânce și iarăși i s-a părut dulce ca o mană cerească. Înțelegând despre ce este vorba, duhovnicul l-a întrebat:

- Când ai mâncat ultima dată?

- Săptămâna trecută!

- Vezi, uite pentru ce supa de pâine și sare ți se pare mai dulce decât mierea și fagurele!

Pahomie era un ascet remarcabil, dar încă un ascet. Când va fi să ajungă un contemplativ supă își va pierde dulceața, va redeveni o tartă fără gust, dar care a făcut posibilă dulceața nepământească a postului!

¹ E vorba de cele trei zile de post negru de la începutul Postului Domnului.

Arhidiaconul Profesor Universitar Doctor Sebastian Barbu-Bucur la ceas aniversar

Pr. Petru Stanciu

Bacă ar fi să parafrăzăm ziua de 6 februarie, când în urmă cu 85 de ani s-a născut părintele profesor Sebastian Barbu-Bucur, ne-am exprima în felul următor: "O filă din calendarul bizantinologiei românești" (Elena Chirce); "Închinare maestrului" (Mihai Lazăr); "Sebastian Barbu-Bucur și restituirea Psaltichiei rumânești" (Florin Bucescu) – citând doar câteva titluri dintr-un volum omagial.

În același volum au semnat articole personalități de prim rang ale culturii și spiritualității noastre, dintre care amintim: Virgil Cădea, Sigismund Toduță, Romeo Ghircoiașiu, Constantin Drăgușin, Alexie Al. Buzera, Constantin Catrina, Titus Moisescu, Boris Buzilă ș.a.

Părintele Sebastian Barbu-Bucur s-a născut la data de 6 februarie 1930 în localitatea Talea, județul Prahova, fiul lui Barbu și al Salomeei (devenită monahia Sofia la Mănăstirea Viforâta). A avut privilegiul unei pregătiri de specialitate de excepție prin dascălii care l-au remarcat, îndrumat pentru a se împlini ca sacerdot, profesor universitar, doctor, compozitor, interpret, muzicolog-bizantinolog și dirijor. A studiat la Școala de Cântăreți Bisericești de la Mănăstirea Căldărușani (1941-1945); Seminarul Teologic Monahal de la Mănăstirea Neamț (1948-1952); Institutul Teologic de grad Universitar din București (1953-1957); Conservatorul de Muzică "Ciprian Porumbescu" din București (1957-1963); Conservatorul Macedonean de Muzică Bizantină din Thesalonic (Cursuri de Specializare 1983-1985). Obține titlul de Doctor în Muzicologie-Bizantinologie la Conservatorul de Muzică "Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca, în urma susținerii tezei: "Cultura muzicală de tradiție bizantină pe teritoriul României în secolul XVIII și începutul secolului XIX și aportul original al culturii autohtone" (1982), avându-i ca îndrumători pe profesorii: Sigismund Toduță și Romeo Ghircoiașiu. Este Diplomă cu calificativul "Excepțional-Arista" al Conservatorului Macedonean de Muzică din Thesalonic (1985). A fost căugărit la Mănăstirea Cheia-Teleajen în anul 1950, a fost hirotont diacon în anul 1952 și arhidiacon în anul 1959.

Însușindu-și o pregătire de-a dreptul impresionantă, a împărtășit la rândul-i tainele muzicii, ucenicilor săi din calitatea de cântăreț bisericesc, dirijor, și profesor de muzică, la Mănăstirile Plumbuita și Antim, la Seminarului Teologic de la Mănăstirea Neamț, respectând ordinea cronologică și în mediul laic, la Complexul Școlar de Construcții-Montaj, la Liceul nr. 32, la Școala de Muzică nr. 5 din București, și în paralel Lector la Catedra de Paleografie Bizantină de la Conservatorul de Muzică "Ciprian Porumbescu" din București, parcurgând toate treptele în ierarhia didactică universitară ale acestei instituții. În paralel, a predat și la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Constanța, la secția de Pedagogie Muzicală. A înființat și a condus formația de muzică bizantină Psalmodia, cu care a susținut numeroase concerte în țară și în străinătate și a înregistrat circa 2.000 de minute în care se regăsește creația compozitorilor de muzică bizantină din România și de la Muntele Athos, precum și creația personală. De asemenea, a fost și dirijorul formației de muzică bizantină "Gherontie Nicolau" din Constanța. A întreprins călătorii de studii la Muntele Athos și a participat la sesiuni, simpozioane, congrese de muzicologie-bizantinologie în țară și în străinătate. Este membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România din anul 1969.

La decernarea titlului de Honoris Causa la Universitatea din Craiova, maestrul Constantin Drăgușin spunea: "Sebastian Barbu-Bucur a devenit, am putea spune, sinonim cu Psaltichia românească".

În persoana părintelui Bucur, paleografia muzicală bizantină a întâlnit un specialist de prim rang, întrucât a transpus din notație cucuzeliană în notație liniară (occidentală) importante manuscrise între care, fără îndoială cel mai de seamă este "Psaltichia rumânească (1713) a lui Filothei sin Agăi Jipei", lucrare monumentală publicată în patru volume în Colecția „Monumenta et Transcripta”, între anii 1981-1992. Trei decenii s-a ocupat de această capodoperă.

Dacă ar fi să ne referim la opera distinsei personalități a celui pe care îl sărbătorim, am fixa ca domenii: a) Muzicologie-Bizantinologie – în care se regăesc volume de autor, studii, eseuri și articole; b) Ediții Critice – reeditări, transliterări, transcrieri și diortosiri; c) Lucrări cu Caracter Didactic; d) Recenzii; E) Creație – muzică psaltică și corală; f) Discografie.

Referiri și studii despre activitatea părintelui profesor găsim în: 1) Bibliografie – articole lexicografice și biobibliografice; 2) Concertele Psalmodiei; 3) Tezaurul Psalmodiei – Discografie; 4) Bibliografia Psalmodiei; „Efortul, dăruirea și competența maestrului Sebastian Barbu-Bucur în domeniul cercetării și valorificării muzicii de tradiție bizantină au fost apreciate și răsplătite cu premii și distincții dintre care amintim: Premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România în mai multe rânduri: 1981, 1986, 1989, 1992; Premiul Academiei Române 1983; Diploma Specială "Acra Evareskeia" conferită de Conservatorul Macedonean de Muzică din Thesalonic 1986; Diploma de Onoare și Medalia "Ars longa vita brevis", oferite de Consiliul Județean Prahova cu prilejul Zilei Mondiale a Culturii 1995; Premiul Revistei "Actualitatea Muzicală" 1998.

I se decernează cel mai înalt titlu academic de Doctor Honoris Causa din partea unor universități, dintre care amintim Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca 2007, aici unde, așa cum am menționat, a obținut și titlul de Doctor în Muzicologie și Bizantinologie. Biserica Ortodoxă Română, prin Arhidiacon Profesor Doctor Sebastian Barbu Bucur, este reprezentată în mod strălucit într-o universitate laică, fiind printre puținii în domeniu și poate unicul în domeniu, contemporan cu noi. La rândul ei, Biserica noastră l-a răsplătit prin aprecierea multor ierarhi ai Sfântului Sinod, între care la loc de frunte se află cei doi patriarhi, vrednicul de pomenire Patriarh Teoctist și Preafericitul Patriarh Daniel.

În numele celor care au avut privilegiul de a-i fi ucenici în ale studiului artei muzicale de tradiție bizantină, la ceas aniversar Îl rugăm pe bunul Dumnezeu să-l ocrotească cu sănătate, putere, inspirație și ani binecuvântați!

Planare filocalică peste prăpăstiile duhovnicești (IV)

Pr. Dan Popovici

Mintea omului duhovnicesc cugetă ziua și noaptea la legea Domnului (Ps. 1, 2) și se înalță prin rugăciune spre Dumnezeu, dar mintea celui neduhovnicesc e lipită de pământ sau e bântuită de gânduri. Sufletul celui duhovnicesc se desfășează de pace, dar sufletul celui neduhovnicesc stă gol și împrăștiat. Omul duhovnicesc zboară ca vulturul spre înălțimi, simte cu sufletul pe Dumnezeu și vede lumea întreagă, chiar dacă s-ar ruga în întunericul nopții; dar omul neduhovnicesc se bucura sau de slava deșartă, sau de bogății, sau caută desfătărilor trupești. Și atunci când un om duhovnicesc

se întâlnește cu unul neduhovnicesc, legătura amândurora e lucru plictisitor și anevoios¹. Între ei e, de fapt, o prăpastie. Dacă omul neduhovnicesc vrea să treacă peste această prăpastie nu o poate face decât începând să împlinească poruncile dumnezeiești. Sfântul Petru Damaschin arată că „de vrea cineva să o ia înainte (pe calea duhovnicească – n.n.), să-și arate sânguința mai degrabă pornind de la ele (poruncile dumnezeiești-n.n.) și nu din altă parte, fiindcă altfel va cădea în prăpastie”².

Pentru noi, cei orbi duhovnicește, lumea nu poate fi decât una plină de pericole. Sfântul Ioan Gură de Aur ne atrage atenția: „Ia ascultă ce spune Solomon: Dă-ți seama că mergi prin mijlocul curselor. N-a spus că mergi pe lângă curse, ci: prin mijlocul curselor. Din amândouă părțile ne pândesc prăpăstiile, viclesugurile”³. Viața pare a fi un mers pe o creastă de munte, pe o cărare îngustă, de-a stânga și de-a dreapta ei fiind prăpăstii. Starețul Varsanufie de la Optina creează o imagine nu mai puțin dătătoare de fiori în una dintre epistolele sale: „Să vă mântuiți, trăind în lume, este posibil, numai că... fiți atenți! Este greu. Închipuiți-vă o prăpastie pe fundul căreia clocotește un torent năvalnic, iar din apă, când și când, își scot capetele niște monștri înfricoșători, care își deschid gurile, pregătindu-se să înghită pe oricine cade în apă. Voi știți că neapărat trebuie să treceți peste această prăpastie, iar peste ea este aruncată o prăjină îngustă și subțire; ce spaimă, dacă prăjina se va rupe dintr-odată sub voi sau va începe să vi se învârtă capul și veți cădea direct în gura unui monstru înfricoșător. Groaznic! Puteți trece peste ea fără primejdie, cu ajutorul lui Dumnezeu, desigur; totul este cu puțință, dar cu toate acestea vă este frică și, deodată, vi se spune că în dreapta, la doi-trei pași, este construit peste această prăpastie un pod, un pod minunat pe piloni puternici. De ce să-L ispitiți pe Dumnezeu, de ce să vă riscați viața? Nu ar fi mai simplu să treceți pe acea cale fără primejdie? M-ați înțeles? Prăpastia este marea vieții, pe care toți trebuie să o traversăm, prăjina este calea mireanului, iar podul, îngrădit din toate părțile, tare și statornic, este mănăstirea”⁴. Analogia nu e într-un tot exactă, căci cei care duc o viață duhovnicească autentică, stabilă, traversează pe pod, chiar dacă trăiesc în lume, ceilalți folosesc prăjina, chiar dacă viețuiesc în mănăstire.

Neascultarea strămoșilor a interpus o prăpastie între om și Dumnezeu. Hristos, Dumnezeu-Omul, a devenit puntea peste această prăpastie prin faptul că „s-a făcut ascultător până la moarte, și încă moarte pe cruce” (Fil. 2, 8). De aceea, pe urmele lui Hristos călugărul „nu fuge de societate pentru a se îndepărta de ea, ci pentru a arunca prin puterea harului dumnezeiesc un pod peste prăpastia dintre umanitate și divinitate” (John Chrysostom⁵). În fond, nu numai un monah, ci orice om duhovnicesc devine un pontifex.

Așa cum remarcam mai sus, cel ce în lume duce o viață duhovnicească autentică va găsi și el podul cuviosului Varsanufie. E nevoie însă de multă rugăciune și de și mai multă smerenie. Rugăciunea lui Octavian Goga sumarizează această atitudine: „Rătăcitor, cu ochii tulburi, / Cu trupul istovit de cale, / Eu cad neputincios, stăpâne, / În fața strălucirii tale. / În drum mi se desfac prăpăstii, / Și-n negură se-mbracă zarea, / Eu în genunchi spre tine caut: / Părinte, -orânduie-mi cărarea!”⁶.

Pe aceeași frecvență duhovnicească a rugăciunii și smereniei⁶ pe care intrase radioamatorul Goga, un profesionist al *transmisiunilor*, Sfântul Isaac Sirianul, emisese cu multă vreme înainte în eter, peste prăpăstii spațio-temporale, un mesaj receptat, făcut celebru și transmis mai departe de creștinătatea ulterioară, mesaj care surprinde actuala condiție umană, strigătul și nădejdea celor ce o împărtășesc: „Prea sfintele Tale mâini pironite de necredincioși pe cruce să mă tragă spre Tine din prăpastia pierzării, precum a făgăduit prea sfântă gura Ta”⁷.

¹ Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejzii și iadul smereniei*, Editura Deisis, Sibiu, 2001, pp. 266-267.

² *Filocalia*, vol. V, p. 52.

³ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Predicile despre statui*, Partea a II-a, Editura Sfintei Episcopii a Râmnicului-Noului Severin, 1938, p. 87.

⁴ *Filocalia de la Optina*, vol I, Editura Egumenița, Galați și Cartea Ortodoxă, Alexandria, 2009, p. 307.

⁵ John Chrysostom, *Sfântul Ioan Scărarul: de la Pustia egipteană la Muntele Sinaiului*, Editura Sofia, București, 2005, p. 374.

⁶ Smerenia este ea înseși cel mai adânc abis, omul smerit nemaivând astfel unde să cadă. În ce privește rugăciunea isihastă coborârea minții în inimă presupune, de fapt, o coborâre în abis.

⁷ *Filocalia*, vol. X, Editura Humanitas, București, 2008, p. 463.

PS Vasile Someșanul despre „Experiența vieții cu Hristos”

Ioan St. Lazăr

scrie despre Preasfințitul Vasile Someșanul, despre propriile calități morale și duhovnicești modelatoare sau despre unanimul creștin filantropic pe care l-a slujit și îl slujește cu timp și fără timp, ca un grădinar delicat (cum spuneam undeva), este o piatră de încercare pentru oricare fiu duhovnicesc de mai aproape ori de mai departe. Ierarhul blând, răbdător, harnic, generos și

smerit despre care Înaltul Bartolomeu (fie-i neștearsă memoria!) mărturisea că ne este *un dar de la Dumnezeu* – prin detașarea de cele lumești și urcușul întru spiritualizare, prin liniștea interioară și hotărârea fapte creștine tenace –, emană lumina și căldura iubirii duhovnicești, față cu care cuvintele oricărui emul se smeresc la rândul-le, optând a vorbi în tăcere.

Ne facem, totuși, curaj a răspunde cu o deferență la fel de iubitoare, dar și pentru a ne împărtăși între noi bucuria apariției unei antologii omagiale cu predicile Preasfințitului Vasile Someșanul, carte al cărei titlu – *Experiența vieții cu Hristos* (Cluj Napoca, Ed. „Renașterea”, 2013) – se referă la îndatorirea esențială a oricărui binecredincios, dar definește și însăși viața părintelui și ierarhului nostru misionar și în duh roditor.

Intrăm în carte prin portalul binecuvântării din partea IPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, care-l definește pe autor drept *o prezență discretă, duhovnicească și binecuvântată* și care, la ceas aniversar, a înălțat Bunului Dumnezeu o inspirată rugăciune – urare pentru a-l ține pe Preasfințitul Episcop-vicar într-un mulți ani „întreg, cinstit, sănătos, drept învățând adevărul...” Alte două portaluri aparțin PS Sale Vasile Someșanul (*Cuvântul autorului*) și Părintelui Exarh Dumitru Cobzaru (*Părintele Vasile – statornic ca veșnicia*) – cuvinte lămuritoare atât în privința vieții omenești și spirituale a PS Sale, cât și în privința trăsăturilor personale răsfrânte în predică. *Statornicia în credință, în sentimente, în nădejde, în blândețe, îndărătnicia și cuminența care îl caracterizează sunt prezente și în cuvântările sale* – remarcă pr. Dumitru Cobzaru. *Repetările insistente, emoțiile, timiditatea, compasiunea, simpatia, filiația și paternitatea sunt câteva din caracteristicile autorului. Dar, dincolo de îmbrăcăminte, cuvântului, stă profunzimea unei cunoașteri și a unei trăiri teologice de excepție.* De reținut și modestia/smerenia PS Vasile, care n-a intenționat să-și publice predicile, fiind pus „în fața faptului împlinit” de către ostenitori (diaconul prof. drd. Daniel Mocanu și soția) și colaboratori (pr. protosinghel Ioan Cojan, dr. Valentin Vesa).

Ceea ce urmează, conținutul propriu-zis al cărții, este o adevărată „baie” de lumină și căldură din zăriștea Duhului Sfânt, care, suflând unde, când și cum vrea, a aflat în suflul și cugetul Părintelui Vasile un vas ales, un mod propriu de a trăi autentic și a propovădui convingător învățăturile și virtuțile creștine. În fiecare dintre cele trei părți care structurează conținutul antologiei – *Duhul bucuriei, Duhul sărbătorii, Duhul Sfințeniei* – și în care se inserează predicile la praznicele împărațești (ale Nașterii Domnului, ale Patimilor și Învierii Sale, îndeosebi), la celelalte sărbători de peste an și, respectiv, la cinstirea sfinților mari din calendar –, se resimte, tainic insuflată dintru Duhul Sfânt, ambianța spirituală armonioasă, rezultând din frământarea intelectuală de a tălmăci Cuvântul scripturistic prin cuvinte simple, clare, fluente, trăite și convingătoare, precum și din grija (pragmatică) de a mobiliza pe binecredincioși la fapte creștine întru mântuire (îndeosebi cele filantropice).

Pe asemenea secvențe structurată compozițional, predica PS Vasile mai are încă alte trăsături specifice. Întâi de toate, se poate spune că ierarhul-orator cunoaște temeinic și trăiește autentic Cuvântul lui Dumnezeu, având, astfel, *cultura Duhului* (Rafail Noica) și, totodată, trăirea personală a Duhului. Percepem acestea în fiecare frază și, dacă, uneori, ideile teologice par a fi redundante, implicând un așazis „limbaj de lemn” al Bisericii, constatăm, de fapt, că acesta este iluzoriu, autorul reorganizând deopotrivă un conținut și o trăire proprie, într-o expresivitate inedită. Un exemplu dintre multele semnificative:

Sfânta Împărtășanie, Euharistia, este taina prin care ne unim cu Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Care, din dragoste pentru noi, s-a jertfit în chip sângeros pe Sfânta Cruce și se jertfește în chip nesângeros pe sfânta masă a altarelor Bisericilor, în Sfânta și dumnezeiasca Liturghie, pentru ca, primind în noi Sfânta Cuminecătură, firea noastră cea căzută în păcat să se întărească cu firea dumnezeiască a Domnului nostru Iisus Hristos (p. 97).

Un alt exemplu ne relevă încă o constantă a acestor elevate predici: comuniunea oratorului cu aceia cărora li se adresează:

Întâmpinarea Domnului, în templul din Ierusalim, de către Dreptul Simeon, este, de fapt, întâmpinarea Mântuitorului de către lumea întreagă, care aștepta, cu ardoare, cu nerăbdare, împlinirea făgăduinței dumnezeiești a trimeriei în lume a Răscumpărătorului, a lui Mesia, a Aceluia Care avea să ridice păcatele lumii. În fiecare Sfântă Liturghie, asemenea Dreptului Simeon, îl întâmpinăm pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos, care se jertfește în mod nesângeros, pentru ca noi să avem lumina cunoașterii, lumina credinței, lumina Sfântului Duh și posibilitatea de a-l primi pe Fiul lui Dumnezeu nu numai în brațele noastre, cum l-a primit Dreptul Simeon, ci în însăși ființa noastră, prin Sfânta și dumnezeiască Împărtășanie, pentru ca, primindu-l în ființa noastră, firea Sa dumnezeiască să biruiască neputințele firii noastre omenești și să ne ajute să pătrundem mai adânc în lumina lină a cunoașterii dumnezeirii Sale (p. 175).

Părtașia la viața, gândurile, căutările, trăirile sufletești, bucuriile și suferințele binecredincioșilor ascultători (sau cititori) reprezintă pentru preoția ierarhului-predicator nu numai expresia frățietății autentice în credință și fapte, cât și cadrul psihic de comuniune ce devine humus roditor pentru sămânța bună a cuvântului de învățătură inspirat din Scriptură:

Fiecare dintre noi, iubii credincioși, asemenea Sfântului Ioan, Botezătorul și Înaintemergătorul Domnului, suntem trimiși în lume cu această misiune, de a-l sluji lui Dumnezeu și semenilor noștri, cum a slujit Însuși Mântuitorul nostru, care mărturisește că a venit în lume să slujească, nu să fie slujit (Mt, 20, 28) (...). Fiecare dintre noi, în calitate de creștini, pe care o avem, și de mădulare ale Trupului Înviat al lui Hristos – care este Biserica – suntem chemați să ne slujim unii altora, așa cum membrele, mădularele trupului, slujesc ființei noastre... (p. 284).

În această părtașie, asimilându-li-se, predilect, în pluralul „noi” sau adresându-li-se direct cu pluralul „voi”, PS Vasile, ca predicator adiat de Duhul Sfânt, are, după modelul Sfântului Ioan Gură de Aur, puterea de a întreține mereu, în fața enoriașilor, un monolog ca instanță dialogică, asemenea cu invocația retorică: într-o stare de comuniune duhovnicească, Preasfinția Sa afirmă, iar dânsii, tacit, confirmă adevărul învățăturilor Sfintei Scripturi și ale Sfintei Tradiții, rânduielile vieții omului în Biserică, valențele cultului creștin liturgic, ale Sfintei Euharistii și ale celorlalte sfinte taine întru împărtășire cu jertfa Mântuitorului și cu darurile Mângâietorului Duh Sfânt, dar și frământările omenești în trecutul și în prezentul istoric, importanța depășirii lor prin adoptarea vieții întru Hristos, prin îmbunătățirea spirituală continuă ca izvor de liniște interioară și bucurie a dragostei și a faptei bine plăcute lui Dumnezeu și aproapelui:

Pe parcursul vieții noastre pământești, atunci când, în ispita care ne vine, fie de la trupul nostru, fie de la firea noastră slăbită în urma păcatului, fie de la lume, care, în poștele ei, caută să ne înstrăineze de Biserică și de Dumnezeu, fie că vine de la diavol, stăm tari și luptăm împotriva ispitei cu armele lui Dumnezeu – rugăciunea, privegherea, înfrânarea, fapta cea bună – (și) atunci creștem în putere Duhovnicească... (p. 320).

În acest sens, evocarea, în partea finală din majoritatea predicilor, a înfăptuirilor comunitare din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului – ridicări de biserici și de așezăminte social-filantropice, îndătinarea milosteniei drept cale dimpreună întru mântuire – denotă faptul că „experiența vieții cu Hristos” nu este pentru PS Vasile o stare esențială doar personală (trăită smerit, cu bucuria launtrică a Duhului), cât mai ales, cu necesitate, una a comunității ecleziale (pentru care s-a dăruit misionar în mod pilduitor, subliniem noi).

Experiența vieții cu Hristos, viața Bisericii ne arată că toți aceia care ascultă și împlinesc poruncile lui Dumnezeu se deschid spre harul lui Dumnezeu, spre mai multă cunoaștere, spre mai multă pace, spre mai multă bucurie, spre mai multă dragoste (p. 100).

Acesta este, în cuvinte simple și calde, mesajul esențial al cărții de predici a PS Vasile Someșanul, care cuprinde între copertile ei cântarea unui suflet curat, înduhovnicit, binecuvântat și binecuvântându-ne. A unui suflet iubitor care, inspirat de Cuvântul divin, „Lumina lumii”, ne îndeamnă stăruitor: *Să trăim în lumină* (p. 31), *Să ne îmbogățim în Dumnezeu* (p. 117), *Să devenim lumină* (p. 331).

Arhim. DUMITRU COBZARU, „*Fiule, m-am vrut să-ți fiu candelă de ceas târziu!*”, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014, 185 p.

Societatea contemporană resimte parcă cu tot mai multă ardoare necesitatea unor scrieri cu caracter pragmatic, care să ofere răspunsuri scurte și precise la întrebările esențiale ale vieții. La rândul lor, membri ai acesteia care dau dovadă de preocupări duhovnicești sunt interesați și ei să ofere scrieri astfel structurate, care să dea răspuns preocupărilor oamenilor.

Nevoia celor din urmă este în parte suplinită prin publicarea unor texte aparținând unor părinți contemporani care conțin adevărate antologii cu învățături¹. Între duhovnicii clujeni care se preocupă de îndrumarea duhovnicească a credincioșilor prin intermediul condeiului, se numără și părintele arhimandrit Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Autor deja a trei volume de predici² bine receptate în mediul omiletic zonal, și a unei monografii dedicate mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula³, unde a fost vreme de mai mulți ani stareț, care a cunoscut mai multe ediții, dânsul oferă de această dată un volum inedit ca structură și conținut ce reunește atât dialogurile care au urmat diferitelor conferințe susținute la invitația unor instituții precum ASCOR-ul, cât și elemente din corespondența purtată cu fiii duhovnicești sau interviuri.

Plasată sub sintagma „*Fiule, m-am vrut să-ți fiu candelă de ceas târziu!*”, care este un vers din poezia „*Orele mamei*” a mitropolitului Bartolomeu, lucrarea lasă să se întrevadă uneori elemente ale duhului regretatului ierarh cărturar, care i-a fost, într-un fel, mentor autorului.

În cuvântul înainte, părintele exarh arată că volumul se dorește a fi „*un fel de testament duhovnicesc*” (p. 7) al său, mulțumește ucenicului Viorel Moraviț pentru îndemnul la publicare și susținere și arată caracterul pragmatic al conținutului cărții⁴.

Urmează apoi ample discuții privitoare la comuniune și comunitate, evocări ale personalităților care l-au influențat pe autor, convorbiri privitoare la probleme de etică precum adopția sau cariera, despre importanța rugăciunii și modalitățile de implementare ale principiilor creștine etc. (pp. 9-58).

Un alt capitol amplu (pp. 59-86) este dedicat discuțiilor despre Maica Domnului. Fără a se limita la simple expuneri ale unor texte cvasi-cunoscute conținând adevărurile fundamentale de credință cu privire la dânsa, dialogul ajunge să analizeze semnificația ei în cadrul rânduielii proscomidiei (pp. 61-62), să prezinte elemente de teologie privitoare la adevărata realitate nașterii lui Iisus din dânsa (de fapt adevărate discuții în care se compară statutul de Născut al Mântuitorului cu cel de creat al diavolului, pp. 64-65), și să dea răspuns multor preocupări ale tinerilor cu privire la această temă.

Cel de-al treilea capitol (pp. 87-144) abordează o temă destul de intens tratată în literatura de specialitate, aceea a legăturii dintre spovedanie și viața duhovnicească. Întrucât discuțiile se poartă cu slujitorii altarului în cadrul cursurilor de formare preoțească, ele sunt consistente din punct de vedere teologic și centrate pe anumite probleme care frământă auditoriul, depășind abordarea simplistă și superficială adesea întâlnită în mediile teologice. El este urmat de câteva crâmpeie din corespondența duhovnicească purtată de părintele (pp. 87-144) și de câteva interviuri cu dânsul (pp. 145-184).

Opera părintelui arhimandrit Dumitru Cobzaru, constituită din abordări ale unor probleme pragmatice și structurată în mare parte într-o manieră pragmatică, asemenea catehismului, sub formă de întrebări și răspunsuri, se constituie într-o lectură deopotrivă facilă și ziditoare, fapt ce ne face să o recomandăm cititorilor dornici de o lucrare cu folos duhovnicesc.

Ierom. Maxim Morariu

¹ De exemplu: Cuviosul Paisie Aghioritul, *Trezire duhovnicească*, trad. Ștefan Lacoschițoiu, Șitul Lacu, Sfântul Munte Athos, 2000; Idem, *Cuvinte, vol. 1: cu durere și dragoste pentru omul contemporan*, trad. Ștefan Nuțescu, Șitul Lacu, Sfântul Munte Athos, 2000; Idem, *Cuvinte, vol. 2: Trezire duhovnicească*, trad. Ștefan Nuțescu, Șitul Lacu, Sfântul Munte Athos, 2000; Idem, *Cuvinte duhovnicești, vol. 3: Nevoia duhovnicească*, trad. Ștefan Nuțescu, Editura Evangelismos, București, 2003; Idem, *Cuvinte duhovnicești - vol. 4: Viața de familie*, trad. Ștefan Nuțescu, Editura Evangelismos, București, 2003; Idem, *Cuvinte duhovnicești - vol. 5: Patimi și virtuți*, trad. Ștefan Nuțescu, Editura Evangelismos, București, 2007. În aceeași categorie se înscriu și volumele din seria *Ne vorbește părintele Cleopa (1991-2014)*, 17 la număr, îngrijite și editate de către Sfânta Mănăstire Sihăstria, diferitele serii de dialoguri cu părinți contemporani precum Paisie Olaru, Arsenie Papacioc sau alții.

² Arhim. Dumitru Cobzaru, *Predici*, vol. I, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2012; Idem, *Predici*, vol. II, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2013; Idem, *Predici*, vol. III, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2014 (o parte dintre aceste volume există și în format audio).

³ Idem, *Monografia mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului”, Nicula*, Editura Ecclesia, Nicula, 2010 (există însă ediții începând cu anul 1998, lucrarea fiind de altfel teza de licență a părintelui arhimandrit).

⁴ „...Nu propun un volum complet și deci, nici o tratare exhaustivă a problemelor dezbătute, dimpotrivă! Va putea fi completat, reelaborat și chiar judecat! Sunt conștient că multe dintre răspunsuri sau idei vor slăbni, la lectură, reacții dintre cele mai diverse. Mi le asum! De asemenea, am lăsat „intenționat” să se vadă și să se simtă rigoarea, dar și nesiguranța, trăirea, neîmplinirea sentimentelor. Acestor dimensiuni le adaug faptul că diortosirea textelor de față am făcut-o sub presiunea timpului, dar mai ales a unui zburcământ interior, cauzat de mai mulți factori” (pp. 7-8).

O istorie sui-generis

Dan Ciachir

Boi intelectuali de mâna întâi, părintele profesor Ioan Chirilă și doctorul Mircea Gelu Buta, ambii universitari, oameni inteligenți, scutiți de clișeele academice, mai răspândite în Ardeal decât în Vechiul Regat, au înfăptuit un documentar de mari dimensiuni, elocvent și original, legat de învățământul teologic clujean pe durata a nouă decenii: perioada 1924-2014. Sub aspect grafic, volumul este impecabil, iar titlul bilingv, îndeosebi cel în latină, *Memorabilia momenta*, lasă loc unei nostalgii cu parfum de epocă.

Nu voi rezuma conținutul impozantului volum, care este, de fapt, o istorie a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, centrată pe învățământul și cultura teologice, dar care nu neglijează alte laturi și, în primul rând, contextul temporal. Așadar, o istorie întocmită prin documente, în spiritul lui Nicolae Iorga, care prefera întotdeauna, în lucrările sale, să lase mărturie să vorbească, abținându-se de la comentarii.

Presa, îndeosebi cea bisericească, în frunte cu foaia eparhială „Renașterea”, este un contributor decisiv în cazul de față. Autorii știu să coreleze evenimentul local și să-l încadreze în contextul național. Așa se face că, într-o anumită împrejurare, este redat atât cuvântul chiriarhului clujean, în speță Episcopul Nicolae Colan, cât și acela al Patriarhului Alexei al Moscovei și al întregii Rusii, care ne-a vizitat țara și Biserica în iunie 1947, zăbovindu o zi și la Cluj. Un an mai târziu, în iunie 1948, sunt transcrise reportajele oficiale privitoare la întronizarea Patriarhului Justinian Marina, texte care au rămas îngropate în colecțiile cotidienele laice și ale revistelor bisericești. Impresionează astăzi participarea numeroasă a conducătorilor comuniști – nu lipsesc premierul Petru Groza și Gheorghe Gheorghiu-Dej, ca și aceea a membrilor proaspetei și improvizatei „regențe”, purtând numele de Prezidiul Republicii Populare Române, la care se adaugă membrii Corpului Diplomatic. La câteva luni după abdicarea forțată a regelui Mihai I, ocârmuirea roșie se arată formal respectuoasă în raport cu Biserica națională. În acest cadru, poate fi mai bine înțeleasă înființarea, în pomenitul an 1948, a Institutului Teologic de la Cluj, a cărui existență părea să fie netulburată. Patru ani mai târziu, situația era alta, institutul de grad universitar fiind suprimat. Rămâi uimit constatând că, în anul 1952, pe când mai trăia Stalin, iar la Canal și în închisori piereau zilnic nenumărați oameni, Episcopul Nicolae Colan declara, nu într-un colț de odaie, ci într-o ședință sinodală, următoarele: „...Prin desființarea Institutului Teologic Ortodox din Cluj s-a luat o cărămidă de la temelie Bisericii Ortodoxe Române. De acum înainte, celelalte cărămizi sunt ușor de luat, pentru ca întregul edificiu al învățământului teologic să se dărâme” (cf. p. 481). Mă întreb care intelectual laic din epocă ar fi vorbit cu atâta demnitate precum a făcut-o eparhul Clujului? Este cu atât mai bine că textul respectiv, imprimat inițial în „Renașterea” în anul 1990 de către părintele profesor Ioan Chirilă, este astăzi reeditat.

Documentul poate fi și un mijloc, prin colaj, de conturare a unor portrete. Până la lectura volumului *Clipe memorabile*, aveam o perspectivă lacunară asupra personalității preotului Liviu Galaction Munteanu, trecut la cele veșnice în închisoare, ca un mărturisitor. Nu știam însă că acest cleric cărturar, foarte cultivat, a fost de două ori în fruntea Academiei Teologice Ortodoxe din Cluj, ca rector, iar din anul 1948 a condus Institutul Teologic.

Bine ilustrată documentar este și epoca de după revenirea Transilvaniei la România, în anul 1945. De atunci și până la sfârșitul anului 1947, a existat o perioadă relativ liberă sub aspect duhovnicesc și cultural; perioadă în care „cele două strane” (adică ortodocșii și greco-catolicii) au știut să colaboreze și să se sprijine reciproc, nu să se invectiveze ca în 1990 și în anii următori. Întrucât în capitolul respectiv se vorbește de Mănăstur, îmi vine în minte aforismul datând de la mijlocul anilor '40: „Până aici democrație; de aici – Mănăstur!”.

Cartea conține și admirabile predici, precum cele ale preotului Sabin Truția, transcrise din „Renașterea”, ca și o suită de meditații privind câteva cazuri de convertiri celebre la Învățătura Mântuitorului nostru Iisus Hristos, parte din ele păstrându-și prospețimea spirituală.

Judicioasă și lapidară este prefața părintelui decan Vasile Stanciu, care vorbește cu îndreptățire de contribuția decisivă a ÎPS Mitropolit Andrei și de înfăptuirile sale: în doi ani și jumătate a înălțat noua clădire a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj, inaugurată la 6 decembrie 2013. Asta m-a făcut să-mi amintesc cu nostalgie de drumurile și conferințele mele la Alba Iulia, sub egida Arhiepiscopiei de acolo, în primul deceniu al acestui secol. Am rămas uimit de clădirea Facultății de Teologie care se construia acolo cu grijă pentru detaliu și calitate, pe când sediile școlilor noastre teologice erau

posace, păraginite sau depășite. Am apucat să admir paraclisul clădirii Facultății de Teologie din Alba Iulia și am avut prilejul să fiu invitat într-o sală de curs, unde preda chiriarhul. Mi-am amintit de această împrejurare citind în vastul volum *Clipe memorabile* că, la catedră, Episcopul Nicolae Ivan se purta ca un coleg cu ceilalți profesori, nu ca un ierarh. Aceasta era și atitudinea Înalț Preasfințitului Andrei, atitudine păstrată, îmi spune intuiția, față de profesorii teologi și de studenții din Noul Campus Teologic „Nicolae Ivan”.

IOAN CHIRILĂ, MIRCEA GELU BUTA, *Memorabilia Momenta. Clipe memorabile*, Presa Universitară Clujeană, 2014, 682 p.

Două decenii de activitate teologic academică la Cluj inspiră restituirea momentelor axiale ale organizării sale, cu precădere reafirmarea temelii martirice ale actualei Facultăți, preluarea și continuarea proiectelor înaintașilor și promovarea unui corpus de acțiuni și scrieri pastorale adecvate timpului nostru. Cuvântările, articolele și știrile adunate din presa bisericească arhiepiscopială de la Cluj și Sibiu reflectă în chip obiectiv evenimentele, completând informațiile oferite de volumul 10 ani (*Biserica și multiculturalitate în Europa sfârșitului de mileniu*, Presa Universitară Clujeană, Cluj, 2001). Esențiale sunt coerența și unitatea internă a lucrărilor și elementele de precizare constantă a obiectivelor pastoral-misionare ale Institutului, reperele cercetării teologice în consens cu specificitățile mediului european.

Conservarea și afirmarea conștiinței naționale românești și refacerea morală a țării a fost și rămâne o problemă crucială, iar faptul că, la un secol de la Marea Unire, ea încă nu și-a găsit rezolvarea îi dovedește însemnătatea, dar și caracterul complex. Din păcate, de ea s-au ocupat multe minți agere și firi talentate, găsind strălucite argumente acuzatoare la adresa stărilor de fapt vremelnice, scipind prin rechizitorii acide și discursuri strategic-anihilatoare, jertfind mult și multe în văpaia patimilor, dar construind prea puțin pentru atingerea aceluia orizont al speranțelor, sumă a aspirațiilor seculare de dincolo și de dincoace de Carpați.

Cu toate că se referă la o perioadă de 90 de ani, relativ scurtă în comparație cu vechimea neamului și a locurilor, cartea restituie în beneficiul contemporanilor un episod zbuciumat, marcat atât de extaz, cât și de agonie din împlinirea destinului capitalei transilvane, a Clujului, în ființarea ortodoxiei. „E una din cele mai importante probleme, pe care le-au scos la suprafață noile împrejurări de viață ale neamului nostru”, opina, în anul 1923, Prof. Nicolae Colan, de la Academia Teologică „Andreiană” din Sibiu, viitorul episcop al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, într-un articol publicat în „Revista Teologică”. Un „telos perpetuu pentru noi toți” nu rămâne doar o premisă a receptării corecte a acestei cărți, ci este, la rândul său, o cerință implicând acțiuni concrete, conforme cu puterea realizată și având în vedere propășirea.

Un moment de tristă amintire este anul 1952, în care autoritățile statului comunist ateu desființează Institutul de la Cluj, în bună parte și datorită vizibilității sporite pe care acesta o dobândise în perioada dintre cele două războaie mondiale. Actul represiv a avut consecințe grave în viața bisericii, în integritatea confesională și continuitatea culturală, în general, și a frânt, în special, viețile unor dascăli care își dedicaseră viața și opera slujirii acestei instituții. Aveau să-și sfârșească zilele în închisoarea de la Aiud Părintele Profesor Liviu Galaction Munteanu și Părintele Profesor Florea Mureșan, iar Părintele Profesor Ion Bunea va suporta temnița grea din Balta Brăilei, în urma unei condamnări samavolnice.

Anul de referință 1989 va aduce reparația istorică firească, la Cluj se vor relua cursurile de teologie ortodoxă universitară, prin implicarea directă a profesorilor Seminarului Teologic Ortodox din Cluj, dar și cu binecuvântarea Arhiepiscopului Teofil Herineanu. Celui din urmă, martor și în aceeași măsură victimă a actului abuziv din 1952, i-a fost dat să fie părtaș și la îndreptarea de după 1989, providența oferindu-i deosebită satisfacție a acestei victorii în numele dobândirii bogățiilor veșnice și nu a celor trecătoare.

Problema reorganizării învățământului superior teologic revine ciclic în rânduiala documentelor prezentate strict cronologic prin întrebarea cheie, pusă în mai multe rânduri și în contexte diferite, dar mereu cu același mesaj: cum poate un parlament eterodox să decidă soarta învățământului teologic? O întrebare care ar fi rămas, poate, în continuare retorică, dacă, în anul 1992, nu ar fi fost întâmpinată cu deschiderea fără precedent de care au dat dovadă rectorii Universității, Acad. Ionel Haiduc și continuatorul acestuia, Prof. Univ. Dr. Andrei Marga.

Impresionantă prin coeziune și continuitate, culegerea de articole și cuvântări este, în același timp, edificatoare cu privire la implicarea dinamică a laicului ortodox în punerea în fapt a vastului proiect șagunian, de culturalizare a poporului român în granițele României Mari, de la Nicolae Ivan Episcopul la Andrei Andreicuț Mitropolitul.

Zorin Diaconescu

Activități ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (februarie 2015)

Dacian But-Căpușan

Marți, 10 februarie 2015, sub egida Casei de Cultură a Sudenților din Cluj-Napoca, Conf. univ. dr. Marcel-Gheorghe Muntean de la Facultatea de Teologie Ortodoxă a susținut conferința cu titlul: *Cum înțelegem arta picturii? Elemente de limbaj vizual-plastic: linia, forma, culoarea, lumina, ritmul, perspectiva, compoziția*.

In data de 14 februarie 2015 s-a desfășurat colocviul pentru obținerea gradului didactic I la specializarea Religie ortodoxă, seria 2015-2017, au participat 19 profesori din învățământul preuniversitar din: Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Arhiepiscopia Alba Iuliei, Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților, Arhiepiscopia Romanului și Bacăului, Episcopia Maramureșului și Sătmăruului și Episcopia Sălajului. Aceștia vor pregăti lucrările metodico-științifice sub îndrumarea a 7 cadre didactice de la Facultatea de Teologie Ortodoxă și de la Facultatea de Psihologie și Științele Educației din cadrul Universității „Babeș-Bolyai”. Enumerăm câteva teme cu caracter interdisciplinar, de maximă actualitate: *Educație și formare religioasă prin mass-media, Valoarea literară, estetică și morală a textului scripturistic, Consilierea educațională și duhovnicească în cadrul activităților cateheto-religioase, Strategii didactice moderne de stimulare a creativității elevilor în cadrul orelor de religie, Parteneriatul școală-parohie în formarea și modelarea tinerilor, Comunicarea credinței la elevi prin arta icoanei, Cultul domestic (familial) în spiritualitatea românească*.

In zilele de 16 și 17 februarie 2015 s-au desfășurat examenele de finalizare a studiilor, sesiunea a II-a. În urma probei scrise și a susținerii tezelor de licență au fost declarați licențiați în teologie 7 absolvenți ai specializării Teologie ortodoxă pastorală, 2 ai specializării Teologie ortodoxă didactică, 2 ai specializării Teologie ortodoxă asistență socială. De asemenea, prin susținerea disertațiilor au încheiat studiile ciclului de Master 4 absolvenți ai programelor de studii la acest nivel. Toți aceștia au depus jurământul de credință față de Biserica Ortodoxă, în capela Facultății cu hramul „Sf. Ierarh Nicolae” din incinta Campusului teologic Nicolae Ivan. Momentul solemn s-a desfășurat în prezența corpului profesoral al școlii și a ÎPS Sale Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei, care a adresat celor prezenți un cuvânt.

Părintele Arhim. Conf. univ. dr. Teofil Tia, duhovnicul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, a susținut în decursul lunii februarie a. c. câteva conferințe: *Vertebrarea psihoterapeutică a demersului sacramental post-modern*, 10 februarie 2015, Mănăstirea Nicula; *Experiența desomatizării și relevanța ei pastorală*, 17 februarie 2015, Mănăstirea Parva, ultimele două în cadrul Programului de Formare Duhovnicească Continuă a Clerului organizat de Arhiepiscopia Ortodoxă a Vadului, Feleacului și Clujului; *Impactul lucrării ecleziale la vârful culturii. Mărturisirea credinței de către intelectuali*, 19 februarie 2015, Centrul Eparhial al Devei și Hunedoarei; *Izgonirea lui Adam din Rai – începutul nefericirii colective și a decadenței umanului*, 22 februarie 2015, Mănăstirea Nicula; *Exigențele psiho-spirituale ale unei căsnicii durabile. Factori pastorali de consolidare*, 26 februarie 2015, în cadrul Ciclului de Conferințe duhovnicești ale Postului Mare orgnaizat de Protopopiatul Ortodox Năsăud.

Cuvânt la hirotonia Episcopului Andrei Mureșanu¹

*Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul,
să ne bucurăm și să ne veselim într-însa
(Canonul Sfințitelor Paști)*

Alba Iulia, 25 feb. 1990

Ioan Hanusch
(cântăreț, Parohia Turda-Fabrici)

Atunci când sufletul îți este cuprins de o nemărginită bucurie, simți ca această bucurie să o împărtășești și semenilor de lângă tine pentru ca și aceștia să fie cuprinși și să simtă această bucurie. Este zi de bucurie pentru noi întrucât cel care a fost părintele nostru iubit a fost învrednicit astăzi, prin harul lui Dumnezeu, să fie ridicat la cea mai înaltă treaptă a preoției – treapta arhieriei.

Aceste cuvinte le exprim în numele miilor de credincioși de la Turda și Câmpia Turzii, care au ținut ca azi să-și manifeste dragostea și recunoștința față de cel ce i-a îndrumat și povățuit pe drumul anevoios al mântuirii.

Cel pe care astăzi Dumnezeu l-a chemat să fie în fruntea credincioșilor în calitate de episcop este cu adevărat un om ales de Dumnezeu și pus de Dumnezeu să fie păstorul cel bun. Și când afirm aceasta, aș dori ca în câteva cuvinte să arăt cine este Preasfințitul Andrei Mureșanu.

În anul 1978, într-o toamnă târzie de noiembrie, venea în cea mai modestă parohie din Turda, undeva aproape de Fabrica de Ciment, un preot smerit cu chipul blând, iradiind de bunătate. Nu a pregetat nicio clipă în a-și duce la îndeplinire misiunea încredințată. Credincioșii puțini care l-au înconjurat atunci au simțit că acest preot are ceva deosebit, ceva ce ei nu au găsit la alții. Părintele Ioan a făcut din preoție un adevărat apostolat pus în slujba oamenilor și a lui Dumnezeu. Nu a trecut nici două luni de când venise și lumea dădea năvală și-l îmbulzea căutând un sfat, o vorbă bună, o povață înțeleaptă și un ajutor. Biserița devenise neîncăpătoare; un focar de spiritualitate ortodoxă iradia din ea. Puteai vedea pâlcuri, pâlcuri de credincioși care atât duminica, cât și în restul zilelor, întrebați unde se duc, răspundeau: „La biserica de pe Armata Roșie, unde slujește părintele nostru”.

Activitatea părintelui Ioan Andreicuț la Turda va rămâne o pagină de aur înscrisă în sufletele tuturor credincioșilor ce l-au cunoscut. Aceasta pentru că părintele s-a preocupat în primul rând de om, de trebuințele lui sufletești și trupești. A început o intensă activitate de catehizare a credincioșilor. A inițiat o înviore a vieții liturgice printr-o varietate de slujbe, constând din Sfânta Liturghie, Vecernii, Acatiste, Paraclise, urmate întotdeauna de cuvinte de învățătură. La aceste slujbe credincioșii participau cu tot sufletul lor prin răspunsurile pe care le dădeau și prin ținuta lor demnă în sfântul locaș.

Activitatea părintelui Ioan Andreicuț s-a desfășurat și pe plan social.

Caracterizat de o modestie pilduitoare, nu voia să știe niciodată cât a dat, ci întindea fiecăruia o mână de ajutor chiar cu riscul de a trăi el însuși, în primul rând, în sărăcie. Biserica a însemnat pentru dânsul casa cea adevărată. Aici se simțea cel ami bine, pentru că aici stătea de vorbă cu oamenii ascultându-le durerile și necazurile și apoi le închina lui Dumnezeu ca pe o jertfă curată în rugăciune pentru ca Acesta să se milostivească spre cei năpăstuiți.

Pe plan gospodăresc, Preasfințitul Andrei, la Turda a transformat vechea capelă într-o biserică, împodobită cu pictură. A strâns în jurul său mulțime de fii duhovnicești. Mulți dintre ei astăzi sunt preoți, alții studenți teologi sau elevi seminariști, iar marea majoritate oameni cinstiți, cu credință fierbinte în Dumnezeu, cu dragoste față de oameni.

După șapte ani de preoție la Turda, în urma unor chinuitoare frământări și păreri de rău, părintele Ioan a plecat ca preot în orașul Alba Iulia. Vestea plecării părintelui iubit de la Turda a produs multe dureri și nostalgii. În duminica instalării sale la Alba Iulia, Biserica Maieri I s-a dovedit a fi neîncăpătoare pentru mulțimea credincioșilor din Turda și Câmpia Turzii.

Ne-a durut sufletul, Preasfințite Părinte Andrei, când ai plecat din mijlocul nostru și simțeam cu toții că sufletul v-a rămas la Turda. Când ai ajuns vicar la Episcopia de Alba Iulia, am știut că veți fi supus unor poveri grele, dar noi ne rugam lui Dumnezeu să vă dea putere și tărie pentru a putea trece peste toate greutățile, așa cum ai trecut și la Turda, supus fiind acolo unor presiuni psihice din partea Securității vechiului regim de dictatură, pe motiv că vreți să revoluționați tineretul, deși făceați această revoluție a sufletelor

în virtutea chemării de preot pe care o aveați. Nu ne-am pierdut niciodată credința, căci toate au fost îngăduite de Dumnezeu pentru ca să vă netezească drumul spre treapta arhieriei.

Acum avem o dovadă în plus că Dumnezeu este prezent în lume și lucrează la desăvârșirea ei prin aleșii Lui. Unul dintre acești aleși ai Lui sunteți și veți fi și pentru noi, credincioșii din Turda, Preasfințite Părinte Andrei. Nu ați pregetat să ne învățați învățătura cea dreaptă a lui Hristos, a Bisericii Sale drept-măritoare.

Vă asigurăm că vom fi până la moarte credincioși acestei învățături. Ne-ați învățat să fim buni și iertători pentru că ori de câte ori ceream „cuvânt de învățătură” ne spuneți: „Să fiți buni!”. Vă asigurăm Preasfințite Părinte că vom încerca să fim buni, iertători și îngăduitori.

Ne-ați învățat să fim milostivi prin însuși exemplul Preasfințitei Voastre pentru că întreaga dumneavoastră viață a fost o revărsare continuă de dăruire pentru alții, o revărsare continuă de bunătate și de dragoste. Ne facem interpreții tuturor necăjiților pe care i-ați ajutat, orfanilor pe care i-ați mângâiat, văduvelor pe care le-ați îndemnat la o viață curată și cinstită, al tuturor celor fără ajutor care au găsit sprijin la Dumnezeu și au încercat să-L cunoască și să-L iubească prin misiunea Preasfințitei Voastre.

Pentru toată jertfa pe care ați făcut-o pentru noi, Vă mulțumim cu adâncă și sfântă recunoștință. Dar această recunoștință am dori să o manifestăm prin ceva concret, așa cum Preasfinția Voastră ați ajutat oamenii nu numai cu vorba, ci mai ales cu fapta. Simbolul recunoștinței noastre sălășluiește în acest coș cu garoafe, pe care vi-l oferim astăzi.

Îl rugăm pe Bunul Dumnezeu să Vă ocrotească, să Vă dea sănătate și puteri sporite pentru a conduce Biserica Strămoșească a Episcopiei de Alba Iulia spre piscurile mântuirii.

Am dori să vă punem în suflet o dorință a noastră, a credincioșilor din Turda, Câmpia Turzii și a tuturor celor ce v-au cunoscut: Să nu ne uitați și să vă rugați și pe mai departe pentru noi. Iar atunci când dorul și nostalgia vă va inunda sufletul, într-o bisericuță de la marginea orașului cu pulbere de ciment veți găsi un colțișor de rai ce vă așteaptă cu drag. Atunci bucuria noastră va fi deplină. Veți fi pentru noi păstorul cel bun, care-și pune viața pentru oile sale (In 10, 11).

Să ne trăiți într-un mulți și fericiți ani, Preasfințite Părinte Andrei!

Dr. Andrei Monda, un sprijinitor al Ortodoxiei în Sângeorz-Băi

Alexandru Dărăban

Născut în 18 august 1855 din o veche și fruntașă familie cărturărească din Bistrița-Bârgăului, care a dat o mulțime de oameni luminați și de valoare Văii Bârbăului și neamului, după ce a terminat școala primară în satul natal, urmează Liceul Inferior Evanghelic Luteran din Bistrița, de unde trece la Liceul Grăniceresc din Năsăud.

Bacalaureatul și-l ia în anul 1879 la liceul din Blaj. Apoi, se înscrie la Facultatea de Medicină din Cluj, de unde, în anul 1882, se transferă la Viena (bineînțeles, la aceeași facultate). După obținerea doctoratului în medicină, face practică la un spital din Viena (*Wiener Allmaignes Krankenhaus*) sub conducerea unor savanți profesori, precum Dr. Schroder, Dr. Mosefig ș.a.

În anul 1885 ajunge medic secundar la un alt spital din Viena, de unde trece ca medic în comuna sârbească din Banat, Czrepaja.

În anul 1888 este ales medic de circumscripție cu reședința în comuna grănicerească Sângeorzul Românesc (actualmente Sângeorz-Băi, jud. Bistrița-Năsăud) unde, timp de 33 de ani, a fost un bun povățuitor al poporului din întreaga circumscripție, mai ales al locuitorilor din această comună. În acel an s-a căsătorit cu Rafila Șandor fiica unui preot de pe Valea Mureșului. Cât a trăit la Sângeorz, a muncit cu dragoste și râvnă pentru binele acestei comune.

În timpuri grele pentru neamul nostru, ajutat fiind și de alți fruntași ai comunei, a pus bazele Băncii *Izvorul*, fiind director al acestei instituții până la sfârșitul vieții. Tot la stăruința lui s-a înființat în această comună o reuniune de lectură, una de înmormântare

și alta de cântări, instituții care și-au dovedit dragostea pentru proșterea poporului nostru¹.

În acea perioadă nu exista nicio parohie ortodoxă în zonă (implicit niciun preot ortodox), speranțele pentru reînvierea ortodoxiei pe acele meleaguri revenindu-i ieromonahului Ioachim Bâznog, fiu al Sângeorzului. Toate speranțele puștinilor credincioși ortodocși din zonă pentru realizarea dezideratelor lor s-au îndreptat către ieromonahul Bâznog.

Doctorul Andrei Monda s-a numărat printre inițiatorii întocmirii unui memoriu adresat Episcopiei Ortodoxe din Cluj la data de 14 iulie 1922².

În data de 3 noiembrie 1924 ieromonahul a fost ridicat de acasă, dus la primărie, a fost bătut groaznic, străpuns cu cuțitul și foarfeca, i s-a tăiat barba, toate acestea ținând până la miezul nopții. Toate acestea le-au făcut pentru a-l opri pe călugăr în ridicarea bisericii ortodoxe începută, undeva, *Peste Someș* pe pământul rămas moștenire de la părinții lui. Doctorul Monda a fost acela care i-a eliberat certificat medical constatând cele întâmplate călugărului³. Personal, va trimite o carte poștală, în regim de urgență, P. S. Nicolae Ivan, precum și procurorului Tribunalului Bistrița, în care se

specifica:

Sfinția Voastră!

Ioachim Bâznog, ieromonah greco-ortodox din Sângeorzul Român, ieri noaptea, a fost bătut, batjocorit și i-a tăiat barba, un Lupoae,

subsecretar, în casa primăriei comunale. Anexez certificat medical!

Cereți, urgent, cercetarea în cauză și punerea agresorilor în arest la procuror. E un scandal nemaipomenit și o batjocură pe bietul om. Trebuie ajutor!⁴

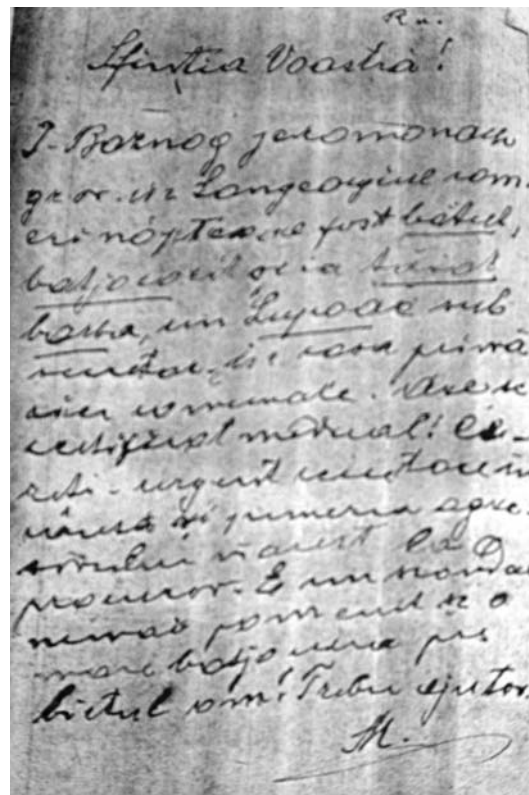
În urma celor sesizate, P. S. Nicolae Ivan a făcut plângere procurorului de lângă Tribunalul din Bistrița, în data de 12 noiembrie 1924, pentru a dispune cercetarea și pedepsirea grabnică a agresorilor, demers rămas fără niciun rezultat, deoarece prefectul județului nu era altul decât Solomon Haliță (greco-catolic), fiu al acestei comune⁵.

Ca medic, dr. Andrei Monda a fost unul dintre cei mai dedicați carierei sale. Multele călătorii de studii făcute în fiecare an, începând cu anul 1903, în Norvegia, Anglia, Spania Germania și Franța, ca membru în Congresul Internațional al Medicilor, au dovedit dragostea lui pentru știința medicală⁶.

La data de 13 ianuarie 1926 a trecut la cele veșnice în vârstă de numai 70 de ani. A lăsat regrete în inima soției iubitoare, rudeniilor, prietenilor, colegilor și a tuturor care l-au cunoscut. În mormântarea a avut loc la data de 15 ianuarie 1926, serviciul fiind oficiat de octogenarul

protopop Grigore Pletosu, asistat de preotul Aurel Monda și profesorii de religie Constantin Flămând și Liviu Greabu⁷.

Cu trecerea în veșnicie a celui ce a fost Dr. Andrei Monda s-a stins viața unui vechi și vajnic luptător pe toate tărâmurile vieții noastre naționale.

¹ *Gazeta Bistriței*, Anul VI, Bistrița, nr. 3 (1 februarie 1926), p. 2.

² Arhiva Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului (A.A.V.F.C., în continuare), Memoriul din 1/14 iulie 1922; Alexandru Dărăban, *Ieromonahul Ioachim Bâznog din Sângeorz-Băi*, Editura Charmides, Bistrița, 2010, pp. 52-53.

³ Alexandru Dărăban, *op. cit.*, p. 54.

⁴ A.A.V.F.C., Cartea poștală trimisă de Dr. Andrei Monda către Episcopia la data de 5 noiembrie 1924; Alexandru Dărăban, *op. cit.*, p. 55.

⁵ Alexandru Dărăban, *op. cit.*, p. 55.

⁶ *Gazeta Bistriței*, art. cit., p. 2.

⁷ *Ibidem*.

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

În fiecare **sâmbătă**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru masteranzii Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

Februarie 2015

1 februarie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Oficiază slujba Parastasului pentru adormiții întru Domnul, Episcopul Nicolae Ivan și Mitropolitul Bartolomeu Anania. Rostește un cuvânt evocator.

Slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză în Catedrala Mitropolitană.

2 februarie (Întâmpinarea Domnului)

Oficiază Sfânta Liturghie în biserica parohiei Sângeorz-Băi I. Rostește cuvântul de învățătură. Hiroteseste întru iconom stavrofor pe părintele paroh Dacian Șanta. Săvârșește slujba de binecuvântare a noii case parohiale.

În Casa de Cultură din localitatea Maieru (parohi: Pr. Dan Cismaș și Pr. Ioan Lăpuște), asistă la o conferință susținută de teologul și diplomatul Teodor Baconschi.

3 februarie: Prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul de ocupare a posturilor de preoți parohi la parohia Beclean IV (protopopiatul Beclean) și Liviu Rebreanu (protopopiatul Năsăud).

4 februarie: În sala de conferințe a Centrului Național pentru formarea continuă „Dumitru Stăniloae” din București, participă la ședința anuală de lucru a Adunării Naționale Bisericești.

La mansarda Facultății de Teologie din București, participă la inagurarea unor noi spații destinate procesului didactic și de cercetare.

5-6 februarie: În Sala Sinodală din incinta Palatului Patriarhal din București, participă la ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

7 februarie: În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” (paroh: Pr. Gavril Chirilă) din Dej, împreună cu PS Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, oficiază slujba de înmormântare a Părintelui Protopop Teofil Herineanu. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană asistă la Vecernie și slujește la Litie.

8 februarie: Săvârșește Sfânta Liturghie în parohia Luna de Sus (protopopiatul Cluj I). Rostește cuvântul de învățătură. Hiroteseste întru iconom stavrofor pe părintele paroh Vasile Bonda. Este însoțit de PC Diac. Dan Văscu, directorul tehnic al postului de radio „Renașterea”.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

9 februarie: Prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul de ocupare a unui post de profesor în cadrul Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca.

La Mănăstirea Nicula, predă cursul de Spiritualitate pentru preoții din județul Cluj, prezenți la cursurile de duhovnicie organizate de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

10 februarie: La sediul protopopiatului din Bistrița, se întâlnește cu doamna Camelia Tabără Inspectorul Școlar General al județului Bistrița-Năsăud. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie. Hiroteseste întru duhovnic pe părintele Adrian Bejan de la parohia Branștea.

11 februarie: În Cimitirul Central din Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul Minerva Turcu. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit

de PC Arhid. Cristian Timar.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului și rostește un cuvânt de învățătură.

12 februarie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează ședința Permanenței Eparhiale, cu participarea PC Pr. Protopopi din Eparhie.

În sala „Nicolae Ivan” din incinta Centrului Eparhial, participă la ședința anuală a C.A.R.-ului.

13 februarie: În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

14 februarie: În Biserica „Sfântul Nectarie” din Dej, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Maria, fiica părintelui paroh, protopop Ioan Bufta. Rostește un cuvânt de învățătură.

15 februarie: În Catedrala Episcopală din Miercurea Ciuc, participă la festivitatea de întronizare a Preasfințitului Părinte Andrei, Episcopul Covasnei și Harghitei. Slujește la Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

16 februarie: În Biserica „Sfântul Gheorghe” (parohi: Prot. Gheorghe Braica și Pr. Dorel Gălan) din cartierul clujean Grigorescu, participă la o ședință cu preoții parohi din cartier în vederea unei arondări, necesară în urma construirii noii biserici. Vizitează Biserica „Pogorârea Duhului Sfânt” (parohi: Pr. Petru Varga și Pr. Marius Varga). Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

La Mănăstirea „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Nă-

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei în timpul Sfintei Liturghii, Parohia Sângeorz-Băi, 2 februarie, 2015.

săudului, predă cursul de spiritualitate pentru preoții din județul Bistrița-Năsăud, participanți la cursurile de duhovnicie organizate de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

17 februarie: La Facultatea de Teologie, participă la examenul de susținere a tezelor de Licență și Masterat, sesiunea februarie 2015.

Face o vizită în parohia „Sfântul Lazăr” (paroh: Pr. Ilie Răduț). Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Vizitează parohia Vultureni (paroh: Pr. Călin Traian Variu), protopopiatul Cluj I.

18 februarie: Face o vizită pe șantierul căminului studențesc din incinta Campusului Teologic „Nicolae Ivan”.

19 februarie: La Liceul Teoretic „Báthory István” din Cluj-Napoca, se întâlnește cu directorii școlilor din județul Cluj. Este însoțit de PC Pr. Marian Sidon, inspectorul de religie al județului.

Face o vizită în parohia Salva (paroh: Pr. Dumitru Morar), protopopiatul Năsăud. Se întâlnește cu domnul Gheorghe Onul, primarul localității.

La Inspectoratul Școlar Județean din Bistrița, se întâlnește cu profesorii de religie din județul Bistrița-Năsăud.

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de organizare a Reuniunii Tinerilor Creștini Ortodocși din Europa.

20 februarie: În sala „Nicolae Ivan” din incinta Centrului Eparhial, se întâlnește cu profesorii de religie din județul Cluj.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

21 februarie: Săvârșește Sfânta Liturghie în biserica din Domnești, protopopiatul Bistrița. Rostește cuvântul de învățătură. Hiroteseste întru iconom pe părintele paroh Lucian Blaga. Acordă doamnei Elena Niculina Vlădulescu, distincția „Crucea Transilvană”.

Oficiază slujba de binecuvântare a casei parohiale. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

La Teatrul Național din Cluj-Napoca, participă la cea de-a 20-a ediție a Balului Operei. Acordă interviuri posturilor TVR Cluj și Realitatea TV, parteneri media ai acestui eveniment cultural.

22 februarie: Săvârșește slujba de sfințire a noilor clopote și Sfânta Liturghie în parohia Baciș II (paroh: Pr. Ionuț Pripon), protopopiatul Cluj I. Rostește cuvântul de învățătură. Acordă domnului Ioan Florin Mureșan, primarul comunei, distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Pavcernița Mică și rostește o cateheză. Participă la îndătinatul ritual al iertării ce se săvârșește la începutul de Postului Mare.

23 februarie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Pavcernița Mare cu Canonul Sfântului Andrei Criteanul.

24 februarie: Face o vizită în protopopiatul Dej. Vizitează parohiile Sărata (paroh: Pr. Andrei Daniel Misaroș), Jichișu de Jos (paroh: Pr. Cătălin Veronel Varga) și Jichișu de Sus (paroh: Pr. Paul Ilie Nemeti). Este însoțit de PC Pr. Nicolae Buda, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Biserica „Sfinții Ioachim și Ana” (paroh: Pr. Eugen Copaciu) din cartierul clujean Bulgaria, slujește Pavcernița Mare cu Canonul Sfântului Andrei Criteanul. Rostește cuvântul de învățătură. Hiroteseste întru duhovnic pe părintele Vasile Sandu Pugna, de la parohia Petea, protopopiatul Cluj I.

25 februarie: Cu prilejul împlinirii a 25 de ani de la hirotonirea întru arhieru, slujește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite în Catedrala Mitropolitană. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Biserica „Sfântul Ioan Evanghelistul” din cartierul clujean Grigorescu (parohi: Pr. Călin Popovici și Pr. Matei Popovici), slujește Pavcernița Mare cu Canonul Sfântului Andrei Criteanul. Rostește un cuvânt de învățătură.

26 februarie: Face o vizită pastorală în protopopiatul Gherla. Vizitează parohiile Fizeșu Gherlii (paroh: Pr. Dacian Silviu Pop), filia Târșușor a parohiei Sâmbieni (paroh: Pr. Valeriu Emilian Cordea), Cutca (paroh: Pr. Nicolae Muntean), Sânțejude Sat (paroh: Pr. Paul Florin Runcan), precum și pe șantierul noului sediu al protopopiatului.

În Biserica „Sfinții Martiri Brâncoveni” (paroh: Pr. Petru Drăgan), din cartierul clujean Mănăștur, slujește Pavcernița Mare cu Canonul Sfântului Andrei Criteanul. Rostește un cuvânt de învățătură.

27 februarie: Face o vizită pe șantierul căminului studențesc din incinta Campusului Teologic „Nicolae Ivan”.

În capela Seminarului Teologic din Cluj-Napoca, săvârșește Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite. Rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PCuv. Ierom. Benedict Vesa, secretarul Eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

28 februarie: La monumentul lui Horea, Cloșca și Crișan, participă la manifestările dedicate împlinirii a 230 de ani, de la supliciu martirilor. Oficiază slujba Parastasului și rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Ierom. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala de ședințe a Cercului Militar, participă la momentul festiv de înființare a Asociației Părinților pentru ora de Religie. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

„Ortodoxia în Occident. 10 convertiri” O carte care luminează

Pr. Iustin Tira

Not mai mult și tot mai des auzim sau întâlnim în spațiul public sau privat – în țară și în afara ei – români care încă au rețineri sau chiar o anumită jenă în a-și afirma apartenența națională. Dacă-ți exprimi nedumerirea are pregătit sacul cu „argumente”. Desigur că nici nu mai contează că „argumentele” nu au nici o legătură cu țara sau poporul al cărui fiu – vrând, nevrând – este. Contează doar că prin aerul de superioritate ostentativ afișat li se pare că își confirmă statutul de „european”, de onorabil cetățean al Europei secolului XXI și, ca urmare, de om care gândește modern și liber. Pentru această categorie de „europeni” nu are nici o relevanță că atitudinea lor nu o întâlnești la un ungar, la un sârb, la un polonez, la un bulgar sau la vreo altă nație a Europei de est.

Proape aceeași atitudine o constatăm și în ceea ce privește apartenența confesională. Când este vorba de a ne afirma calitatea de „creștin ortodox” sau de „român ortodox”, chiar și pentru ortodocșii practicanți, pare a fi destul de complicat sau chiar incomod să-și afirme statutul religios. Nu-i includem aici pe „potrivnicii de meserie” ai Bisericii și nici pe „analiztii” specialiști în toate domeniile, care au pregătite oricând aprecieri docte și sentințe drastice și în probleme de natură bisericească. Nu aceeași stare și reacție o au însă românii de alte confesiuni care, fără să-i întrebi explicit, consideră necesar să-și afirme apartenența confesională, uneori chiar cu un ușor aer de superioritate.

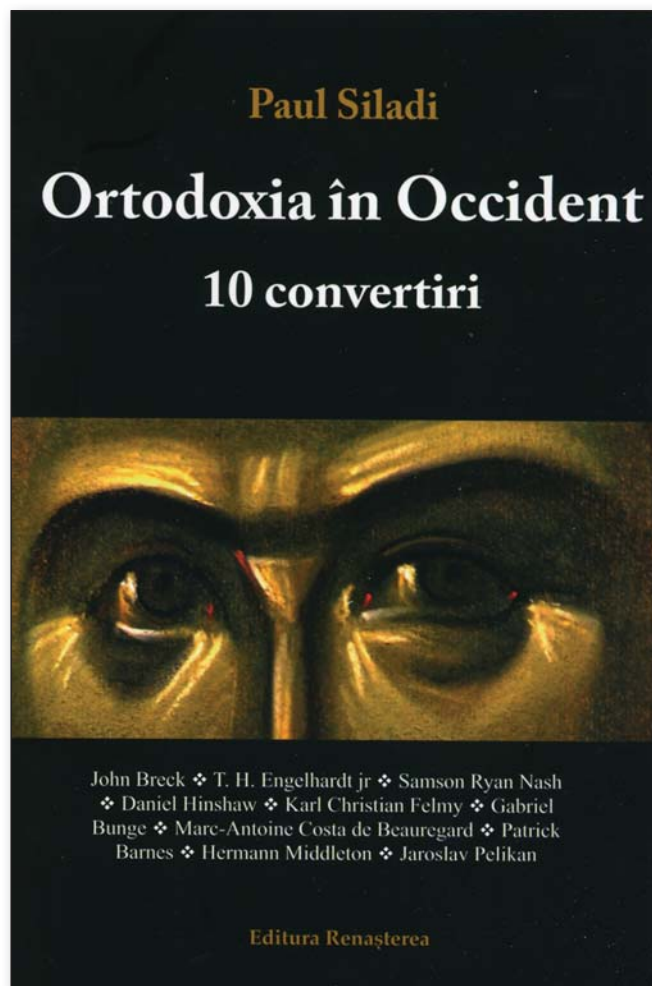
Cauzele celor două atitudini sunt mai adânci și mai complicate decât ar părea la prima vedere. Ca urmare ele sunt imposibil de explicat și de lămurit într-un text ca cel de față. Rămâne doar constatarea tristă că ele există și par să devină o însușire a românului. Și totuși, cel puțin pentru cea de a doua categorie, avem la îndemână și putem oferi nu unul ci zece argumente, din care ar trebui să înțelegem că a fi creștin ortodox este o adevărată bincuvântare pentru care suntem datori să-i mulțumim lui Dumnezeu.

Este vorba de cartea lui Paul Siladi intitulată: „Ortodoxia în Occident. 10 convertiri”, tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit ANDREI în Editura Renașterea, în anul 2014, într-o elegantă ținută grafică. Aici cititorul ortodox, găsește răspunsurile și argumentele care să-i risipească reținerile în a-și afirma apartenența la ortodoxie. Volumul are și meritul de a nu fi unul de teologie propriu-zisă, ci o carte de trăire ortodoxă, cu experiențele de viață duhovnicească până la ortodoxie și în ortodoxie, cu frământările și căutările a treisprezece personalități remarcabile ale științei și culturii secolului XX și XXI, din Europa și America, preo-

mințea cu privire la Biserica Ortodoxă, sunt personalități de seamă a căror nume și lucrări sunt de referință și de actualitate în domeniul medical, teologic și filozofic. Lăsând cititorului bucuria de a-i descoperi pe toți prin lectura cărții, mă rezum la a pomeni numele a doar trei dintre ei. Mai întâi numele părintelui John Breck – teolog și profesor universitar, specializat în studiul biblic și bioetică, cunoscut la noi prin lucrarea: „Trepte pe calea vieții, o viziune ortodoxă asupra bioeticii” (editura Sophia, București, 2007); apoi filozoful și profesorul universitar T.H. Engelhard jr., autoritate internațională în domeniul bioeticii, cunoscut la noi și prin lucrarea: „Fundamentele bioeticii creștine” (editura Deisis, Sibiu, 2000) și în fine, pe Karl Christian Felmy, profesor la Universitățile din Heidelberg și Erlangen (Germania), cunoscut la noi și prin lucrările: „Dogmatica experienței eclesiale. Înnoirea teologiei ortodoxe contemporane” (editura Deisis, Sibiu, 1999) și „De la Cina cea de Taină la Dumnezeiasca Liturghie a Bisericii Ortodoxe” (editura Deisis, Sibiu, 2004).

Lectura cărții este reconfortantă iar pentru un creștin ortodox este o adevărată baie duhovnicească. Meritul îi revine și lui Paul Siladi, doctor în teologie și director al postului de radio Renașterea, pentru că în calitatea lui de jurnalist, specializat în publicistica creștină, conduce abil și extrem de discret dialogul, fără să rupă firul logic al interlocutorului, fără paranteze de prisos și fără completări „docte”. I se cuvin din plin felicitări și aprecieri pentru lucrarea despre care vorbim, așa cum i se cuvin felicitări și pentru inspiratele tablete patristice din „Ziarul Lumina” așezate sub genericul „Despre lume cu simplitate”.

În loc de concluzie, mi se pare potrivit să închei cu ceea ce spune unul dintre interlocutori, anume dr. Samson Ryan Nash (medic american): „Teama mea este că în Ortodoxie apare adesea compexul de inferioritate. Ni se pare că trebuie să obținem un fel de bogăție vestică, sau distincții academice (cei cărora li se dau distincții academice în școlile ortodoxe, uneori sunt oamnei care se opun Bisericii). Sunt surprins să văd că în România sau în alte țări ortodoxe, ortodocșii par a nu vedea tezaurul pe care-l au. Din punctul meu de vedere România este bogată. Teama mea este că dorința de a fi în Uniunea Europeană, dorința de a deveni tot mai vestici, dorința de a o lua pe calea umanismului (care în realitate este hedonism) românii ar putea sărăci spiritual. Chiar spiritul care ne face atât de bogați, ar putea fi pierdut în căutarea altor tipuri de bogăție”.

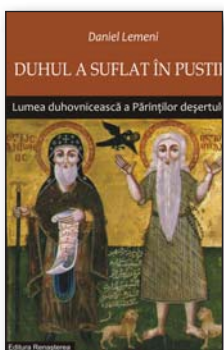

cupate și de cele ale sufletului și ale relației personale cu Dumnezeu, realizată în interiorul comunității eclesiale, sub asistența și cu împreună lucrarea Harului.

Convertiții care ne deschid sufletul și ne luminează

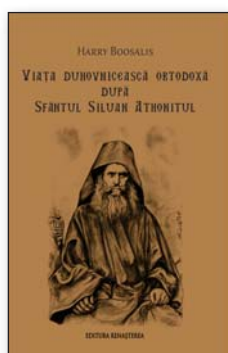
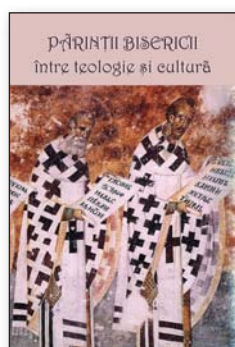
EDITURA RENAȘTEREA

OFERTE:

DANIEL LEMENI,
Duhul a suflat în pustie. Lumea duhovnicească a Părinților deșertului
Colecția: Monografii nr. 5,
264 pag., format: 145x210 mm,
Preț: 20 lei

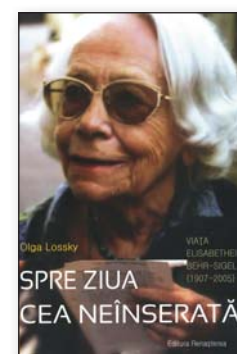
Părinții Bisericii între teologie și cultură
Vol. îngrijit de Pr. Catalin Palimaru,
Colecția: Restituiri, nr 3
493 pag., format: 110x180 mm,
Preț: 22 lei

HARRY BOOSALIS, *Viața duhovnicească ortodoxă după Sfântul Siluan Athonitul*,
Colecția: Spiritualitate nr. 9,
218 pag., format 135x200 mm,
Preț: 29 lei

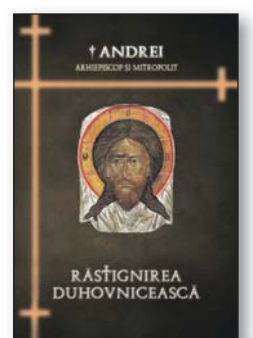

SF. IGNATIE BRIANCIANINOV,
Fărămiturile ospățului,
Colecția: Spiritualitate nr. 8,
283 pag., format: 130x200 mm
Preț: 20 lei.

IPS ANDREI
Răstignirea Duhovnicească,
Colecția: Catehética nr. 1,
61 pag., format: 115x165 mm.
Preț: 2 lei.

OLGA LOSSKY,
Spre ziua cea neînserată. Viața Elisabetei Behr-Sigel (1907-2005),
Colecția: Mari Teologi ai sec. XX, nr 3,
464 pag., format: 127x200 mm
Preț: 25 Lei

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Alexandru Dărăban, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu, Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu, Protos. Simeon Pinteș, Pr. Dan Popovici, Aurel Sasu, Paul Siladi, Nicolae Turcan, Cezar Ungureanu, Ierom. Benedict Vesa

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Activități ASCOR în timpul Postului Mare

Tatiana Onilov

An perioada Postului Mare, cea pregătitoare pentru marea sărbătoare a Învierii Mântuitorului nostru, Iisus Hristos, ASCOR Cluj-Napoca are prilejul de a organiza mai multe activități duhovnicești, sociale, filantropice și culturale.

Printre evenimentele cu îndelungă tradiție desfășurate de asociația tinerilor ortodocși din Cluj-Napoca sunt serile duhovnicești ce au loc în fiecare joi, timp de șase săptămâni în timpul postului. Printre părinții conferențieri din această perioadă se numără Părintele Vasile Mihoc, Arhimandritul Andrei Coroianu, ÎPS Serafim Joantă, Mitropolitul Europei Centrale și de Nord, Părintele Constantin Necula și PS Macarie al Europei de Nord și Părintele Ieromonah Nicodim Petre.

În prima săptămână, Părintele Vasile Mihoc a vorbit despre importanța privegheii în timpul postului, dar și în toată vremea.

Potrivit teologului sibian, priveghearea este foarte importantă mai ales pentru că ea înlesnește împreună lucrare a creștinului cu Dumnezeu. Sufletul creștinului devine mai atent, mai râvnitor și mai sensibil la venirea Duhului Sfânt. De asemenea, prin acest exercițiu de asceză nevoitorii pot birui patimile, pot deveni mai puternici și mai temerari din punct de vedere duhovnicește. Pentru a fi cât mai elocvent, distinsul invitat a dat numeroase exemple din Noul Testament, locuri unde Mântuitorul le spune Apostolilor Săi să privegheze. Aceasta, așa cum a afirmat Părintele Vasile Mihoc, le-ar fi dat posibilitatea ucenicilor lui Iisus Hristos să evite multe situații în care ar fi fost vulnerabili în fața ispitelor venite de la vrăjmaș. Cea mai grăitoare pildă în acest sens este apelul Mântuitorului din Grădina Ghetsimani, când i-a spus mai ales Sfântului Apostol Petru să privegheze, celui care pentru neputința de a priveghea a ajuns totuși să cadă pradă lucrării vrăjmașului și l-a trădat pe Învățătorul său.

La finalul conferinței, invitatul a oferit răspunsuri și sfaturi practice vizavi de modul cum ar trebui să se mențină constanța și consecvența în ceea ce privește priveghearea, postirea și alte nevoințe folositoare pentru sporirea duhovnicească.

Printre temele propuse de conferențiarilor ce vor veni la Cluj se numără și pocăința. Despre acest subiect va vorbi Părintele Constantin Necula. Fostul stareț al Mănăstirii Nicula, actual consilier pentru Cateheză și Misiune în cadrul Episcopiei Devei și Hunedoarei, Arhimandritul Andrei Coroian, va vorbi despre post și importanța acestuia. Tinerii îi așteaptă cu mare interes pe ÎPS Serafim Joantă, Mitropolitul Europei Centrale și de Nord și pe PS Macarie al Europei de Nord, ierarhi care îi povățuiesc mereu cu multă dragoste și înțelepciune. Părintele Ieromonah Nicodim Petre este un invitat din Moldova, iar aceasta este o bună ocazie pentru asociația tinerilor ortodocși din Transilvania de a înnodea legături duhovnicești cu preoți, monahi, ierarhi și multe alte personalități de vază și din acea parte a țării.

Pelerinaje, marșuri și activități filantropice

Oana Raluca Băilă, vicepreședinta ASCOR Cluj-Napoca, a afirmat că la mijlocul postului asociația va organiza un pelerinaj în sudul României, care are drept scop vizitarea mai multor mănăstiri din zona Bucureștiului, precum și închinarea la moaștele Sfântului Calinic de la Cernica și ale Sfântului Apostol Andrei.

În cea de-a cincea săptămână a postului, așa cum e tradiția înființată de Radu Copil, membru veteran al ASCOR Cluj-Napoca și responsabil pentru activitățile dedicate tineretului în cadrul Arhiepiscopiei Clujului, se va desfășura pelerinajul pe jos din localitatea Iclod până la Mănăstirea Nicula. Și anul acesta, toți râvnitorii de a o cinși pe Maica Domnului, de a parcurge peste 20 de km pe jos într-o atmosferă de înfrățire creștinească și de mărturisire a credinței ortodoxe, sunt invitați să participe la acest eveniment deosebit de ziditor.

În categoria activităților filantropice sunt incluse vizitele la spitalele clujene, dar, mai ales, la Spitalul Oncologic, unde tinerii, atât cât pot, încearcă să mângâie, măcar printr-o vorbă și printr-o îmbrățișare, pe cei care suferă de cumplita boală a cancerului. Alt grup de voluntari se implică în activități dedicate copiilor nevzători. Mai există și un grup de tineri care îi vizitează pe bătrânii rămași singuri.

Și anul acesta, ASCOR Cluj-Napoca, alături de celelalte filiale din țară, își propune să participe la Marșul pentru Viață, eveniment-manifest organizat pentru exprimarea dezacordului cu numărul mare al avorturilor care sunt făcute în România, dar și în alte țări.

Ateliere și activități culturale

Toate atelierelor desfășurate pe parcursul anului continuă. Totuși, în această perioadă există și un atelier special: cel de încondeiere a ouălor. Activitatea este propusă și coordonată de Oana Raluca Băilă, vicepreședinta ASCOR Cluj-Napoca, cea care cunoaște diverse tehnici de ornamentare a ouălor și care este dispusă să le împărtășească cu doritorii de a deprinde această îndelețnicire. Tot Oana Raluca Băilă pregătește pentru Sărbătoarea Intrării Mântuitorului Iisus Hristos în Ierusalim o agapă, în cadrul căreia tinerii din departamentul folcloric vor participa cu un moment artistic inspirat din datinile străbune. De alt fel, de Buna-vestire, de Florii și cu ocazia altor sărbători importante, Oana Raluca Băilă îi îndeamnă pe toți membrii ASCOR și ai comunității Bisericii Studenților să poarte costume populare, așa cum se obișnuiau să se îmbrace strămoșii noștri pentru cele mai importante evenimente bisericești.

În așteptarea Sărbătorii Învierii, pe lângă toate activitățile și îndatoririle din cadrul asociației, tinerii nu uită să participe și la înălțătoarele slujbe bisericești din această perioadă precum: Canonul Sfântului Andrei Criteanul, Imnul Acatist al Bunevestiri, Liturgia Darurilor, vecerniile și pavecernițele, privegheerile și citirea neîncetată a Psaltirii – toate spre o pregătire duhovnicească, dar și spre dobândirea unei mai mari bucurii, a unei înțelegeri mai profunde a Postului Mare și a Învierii.

Mărturii despre ajutorul sfinților în comunitatea Bisericii Studenților din Cluj-Napoca

Mirela Miron

Rugăciunile adresate Maicii Domnului sau sfinților cinstiți de Biserică îndreaptă situații aparent eșuate, transformându-le în momente de reușită și de bucurie. Acolo unde mintea nu mai găsește soluții, nu mai vede o cale de ieșire, rămâne ajutorul celor care, deși nu mai fac parte din lumea noastră, lucrează iubirea lor dumnezeiască pentru noi, oamenii. Mijlocirea sfinților în rugăciunile noastre aduce bucurie, iar aceste roade se cer mărturisite pentru ca bucuria să nu se oprească, ci dimpotrivă, să crească.

Minuni ale Sfântului Mina, în zilele noastre, în România

Oana Raluca Băilă, vicepreședinta Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români (ASCOR), filiala Cluj-Napoca, a avut parte de ajutorul necondiționat al sfinților în multe și diverse împrejurări. Se știe că, de obicei, oamenii îi cheamă pe sfinți în rugăciunile lor în funcție de problema cu care se confruntă. La fel a făcut și Oana Raluca când a auzit, încă din primii ani de facultate, despre Sfântul Mina, grabnic ajutor mai ales în regăsirea obiectelor pierdute sau furate. Unii membri ai comunității formate în jurul Bisericii Studențești din Hasdeu i-au povestit despre nenumăratele situații dificile în care Sfântul Mina le-a sărit în ajutor, așa că tânără studentă a început și ea să-l cheme la nevoie în rugăciunile sale. Uimirea cea mai mare a fost că ajutorul sfântului venea chiar și atunci când cererea de ajutor nu apucase să fie formulată ca rugăciune, de fiecare dată minunile fiind însoțite de multă bucurie și nădejde. Timpul a trecut, iar Oana Raluca a decis să nu lase ca aceste minuni să devină un lucru obișnuit. Împreună cu Raveica-Mihaela Constantin, o altă tânără cu evlavie la Sfântul Mina, Oana Raluca a hotărât să inițieze, cu binecuvântarea Părintelui Ciprian Negreanu, o campanie de strângere de mărturii care să se finalizeze cu publicarea acestora într-o broșură. Astfel, în toamna anului 2014, cu puțin înainte de 11 noiembrie, ziua de prăznuire a Sfântului Mina, mărturiile din cadrul comunității euharistice a Bisericii Studenților din Hasdeu au început să vină rând pe rând. În acea perioadă, simplul act de verificare a mail-ului devenise pentru cele două tinere o experiență revelatoare. Poveștile de viață în care Sfântul Mina făcuse atâtea minuni veneau cu atât mai mult cu cât deadline-ul se apropia.

Sfântul Mina a răspuns rugăciunilor chiar și pe parcursul derulării acestui proiect, ajutând la obținerea aceluși mic buget necesar pentru printarea broșurilor, care s-a materializat printr-o donație sosită în ultimul moment. Mai apoi, data printării broșurii trebuia amânată, deoarece autorul unui text preluat de pe Internet despre viața Sfântului Mina era de negăsit. Până la urmă, acesta a fost descoperit la timp, dovedindu-se a fi chiar vecinul de birou al tipografului la care s-a printat broșura, domnul Valeriu R. Rob, care și-a exprimat acordul pentru publicarea textului său.

Intenția cu care s-a realizat acest proiect a fost de a întări nădejdea altor oameni în ajutorul pe care Dumnezeu ni-l dă prin sfinții săi. Broșura, legată manual, apărută în 150 de exemplare, se numește *Minuni ale Sfântului Mina, în zilele noastre, în România* și conține viața și martiriul, minunile și acatistul Sfântului Mare Mucenic Mina, iar în loc de încheiere, o rugăciune.

Ajutor la examene

Radu Copil, membru al comunității Bisericii Studenților și membru veteran al ASCOR, face parte dintre cei care se străduiesc ca mărturiile celor ce au primit ajutor prin rugăciunile sfinților să devină cunoscute tinerilor cu ajutorul spațiului virtual. Astfel, blogul pe care l-a inițiat și de care se ocupă poate fi găsit la adresa <https://ajutorlaexamene.wordpress.com/>. Aici se pot citi relatări ale studenților, în care

rugăciunile adresate Maicii Domnului, Sfântului Efrem, Sfântului Nicolae, Părintelui Arsenie Boca, Sfântului Nectarie, Sfântului Ioan Rusul sau altor sfinți au fost ascultate, tinerii reușind astfel să treacă examenele dificile.

Ideea acestui blog a apărut în toamna anului 2011, când Radu, în calitate de coordonator al activităților de tineret din cadrul Arhiepiscopiei Clujului, pregătea o discuție cu tinerii despre rugăciunile adresate sfinților, prin care aceștia cer ajutor la teste și examene. Atunci a considerat că ar fi util ca în cadrul discuției să fie prezentate mai multe exemple concrete, atât din cadrul comunității din Hașdeu, cât și din cartea cu mărturiile despre ajutorul Sfintei Parascheva, ale cărei moaște sunt la Iași. Mărturiile au început să vină în număr mare pe grupul Yahoo al ASCOR-ului. Deoarece acestea erau foarte frumoase, în februarie 2012, cu ajutorul Anei-Maria Neag, o membră a comunității Bisericii Studenților, Radu Copil a conceput acest blog, care aduna în 2014 un număr de 29.798 de vizitatori și 68.884 de postări citite.

Pe blog, pot fi citite mărturiile din diverse situații, care redau nu doar bucuria reușitei la examene, ci mai ales încrederea obținută în ajutorul lui Dumnezeu. De pildă, o fată care a primit un astfel de ajutor mărturisește: „Așa am ajuns eu să înțeleg rolul de mijlocitor înaintea Bunului Dumnezeu pe care îl au sfinții pentru noi. A fost foarte important ajutorul la examen, dar mult mai important s-a dovedit a fi faptul că am aflat de puterea sfinților, așa cum ar trebui să știe orice creștin ortodox”. O altă persoană care a reușit să își ia, în cele din urmă, examenul pentru carnetul de conducere, spune că: „Deși drumul către reușită a fost lung și anevoios, nu regret toate încercările mele, ci mă bucur că nu am renunțat, deoarece în modul acesta L-am redescoperit pe Dumnezeu”. Un student ajuns în situația de a nu strânge creditele necesare pentru promovarea anul universitar spune: „Așadar, cu o seară înainte de un examen foarte important, am găsit acest site, nu știu cum (poate o altă minune!). Am citit câteva mărturii, la început am fost sceptic, dar parcă ceva mă atrăgea să citesc mai mult, mai mult, până am început să cred că mi se poate întâmpla și mie. M-am rugat seara la Sfântul Efrem, am citit acatistul său și dintr-odată parcă am fost alt om. Am devenit foarte încrezător că Sfântul Efrem mă va ajuta. Și m-a ajutat!”.

Deoarece ajutorul dat de Dumnezeu prin rugăciunile sfinților poate fi interpretat greșit de unii, la finalul mărturiei unui student se poate citi un post scriptum: „Mărturia de mai sus nu încurajează tânjeala (știți cu toții că lenea e una din cele șapte patimi de căpătâi ale sufletului omenesc), ci evidențiază bunătatea și puterea lui Dumnezeu care ne poate scoate din orice fel de greutăți ale vieții (și chiar belele în care singuri intrăm), ocrotirea dumnezeiască de care se bucură cei ce au duhovnic, smerenia lui Dumnezeu care împlinește cu râvnă cuvântul duhovnicului pentru ucenic (...), întărirea în credință (examele trec, credința rămâne) etc.”.

Mulți tineri scriu că mărturiile citite pe acest blog i-au încurajat, i-au întărit în credință, devenind încrezători în puterea sfinților și a lui Dumnezeu. Convingerea noastră este că ajutorul primit la examene va reprezenta un mic pas spre Biserică și cunoașterea Domnului nostru Iisus Hristos.

Agapă înaintea Postului Mare sau înmulțirea bucuriei

Oana Raluca Băilă

Șa cum obișnuiau comunitățile primare să se întâlnească după fiecare Liturghie, așa am încercat și noi, comunitatea studenților din Hașdeu, să descoperim bucuria comunității, organizând, măcar de câteva ori pe an, agape sau întâlniri de suflet la suflet.

Cu prilejul apropierii Postului Paștelui, în duminica Lăsăturii sec de carne, mai mulți membri ai comunității au rămas împreună după Liturghie. Mai bine de 100 de persoane s-au bucurat atât de bucatele iscusit pregătite cu acest prilej, dar mai ales de revederea prietenilor cu care nu mai vorbise de o bucată de timp. Nici nu știai de ce să te bucuri mai mult: de faptul că era o zi senină, cu soarele strălucind puternic pe cer, de fețele zâmbitoare ale celor ce se bucurau cu adevărat să mai afle câte ceva despre tine sau de bucatele gustoase din care te înfruptai. Cred că a fost un pic din fiecare. Însă doar amestecul fericit al tuturor acestor „ingrediente” te făcea pe deplin împlinit. Pentru că dacă nu se dorea o comuniune, o trăire a bucuriei împreună cu cei alături de care ai fost și la Sfânta Liturghie, fiecare putea să mănânce bucate alese și acasă, dar să nu fi simțit ceva deosebit, putea să vorbească la telefon cu prietenii, dar asta ar fi știrbit din bucuria experienței

vii de a fi unul lângă altul și de a trăi în tihnă bucuria momentelor de comuniune; soarele putea să încălzească, dar acest lucru putea să fi rămas un neobservat. Doar în acea atmosferă se simțea un freamăt de împlinire și se puteau observa fețele zâmbitoare ale oamenilor „hrăniți” de bucuria întâlnirii, dar și ochii timizi ai celor ce au venit pentru prima dată la o agapă. Se mai puteau surprinde privirile întrebătoare ale vreunui copil ce nu-și mai găsea părinții printre mulțime.

În cadrul comunității Bisericii Studenților sunt multe persoane foarte talentate. Iată de ce, agapa a fost și un prilej potrivit pentru a-i invita pe cei hărăziți cu multe daruri să se manifeste și să îi sensibilizeze pe cei prezenți la festin. Câteva tinere care au cântat folk, o familie a îmbogățit evenimentul prin fredonarea câtorva cântece din repertoriul cunoscuților artiști basarabeni, Ion și Doina Aldea Teodorovici. Mai mulți instrumentiști, mănători ai diferitor instrumente muzicale, ne-au făcut după masa mai frumoasă. Nici poezia sau proza nu au rămas în umbră. Câțiva copii curajoși ne-au reamintit de pășunile lui Creangă, iar la final am încheiat cu frumoasele poezii ale Maicii Teodosia (Zorica Lațcu).

Îmbogățiiți cu aceste mici crâmpie de frumos, fiecare a plecat spre casă gândind la Postul ce își croia calea, dar și la Învierea Domnului, singurul prilej de adevărată bucurie, pe care încercăm să îl pregustăm încă de aici, trăind o bucurie împărtășită în Hristos.

Câtă acoperire interioară are mărturisirea credinței

Ana-Maria Neag

Mărturisii, a da mărturie despre ceva, înseamnă a fi cel puțin martorul, a avea experiența constantă, a fi în imediata apropiere a aceluia fapt. A da o mărturie reală despre Dumnezeu înseamnă a fi în legătură cu El sau, cel puțin, a avea legătură cu Duhul lui Dumnezeu, a vorbi, a fi în duhul lui Dumnezeu. Această cale a devenit foarte grea pentru firea umană, ajunsă mai degrabă în imediata apropiere a păcatului și a diavolului. În aceste condiții, a rămas nădejdea pe care o aduce rugăciunea: Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine (Psalmul 50).

A mărturisi fără temeiul întâlnirii cu Dumnezeu este echivalent cu a spune povești extraordinare, dar fără a ști numele personajelor, fără a cunoaște realitatea în care trăiesc personajele, fără a fi contactat la nivel sufletesc lumea din poveste. Toate acestea stimulează în fapt propria mândrie. Fără a-și da seama, omul ajunge să-și rănească sufletul, crezând că a acumulat multe, că nimeni nu știe mai bine povestea ca el, când de fapt nu știe nimic esențial.

Un mod de a verifica dacă mărturisirea credinței este una curată, lipsită de părere de sine, îl oferă Sfântul Apostol Pavel, care aflându-se înaintea lui Antonius Felix, procurator al Iudeii (52-60 d. Hr.), se exprimă astfel: potrivit Căii pe care ei o numesc erez, așa mă închin eu Dumnezeului părinților mei, crezând în toate cele scrise în lege și în profeți, având în Dumnezeu o nădejde pe care și aceștia înșiși o așteaptă, că va să fie o înviere a morților – și a dreptților, și a nedreptților. Și într-o această mă străduiesc și eu, ca înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor să am întotdeauna o conștiință neîntinată (Faptele Apostolilor 24: 14-16).

Or, ce anume păstrează conștiința neîntinată decât rugăciunea înaintea lui Dumnezeu, Singurul Care o poate curăța? Mărturisirea fără acoperire interioară, fără rugăciune, este atât de evidentă pentru noi, cât și pentru oamenii cărora le mărturisim despre credință,

despre Dumnezeu, încât indignarea lor – mai mult sau mai puțin manifestată gestual sau la nivel comunicativ –, învârtoșarea lor, tensiunea acumulată în miezul unei discuții, pe care o considerăm vitală în acele momente, ar trebui să reprezinte totuși un real semnal de alarmă. Chiar fără a analiza în detaliu situația, oamenii – cel mai des fiind apropiații, cărora le mărturisim – resimt ușurătatea, falsitatea, dorința de a fi apreciați, aerul de superioritate puse pe seama așa-zisei necesități de a face cunoscut adevărul. Fără să ne dăm seama, îi tratăm ca pe un soi de obiecte ale mărturisirii, nu ca pe niște oameni, care, în fond, însetează de Înviere, așa cum spune Sfântul Pavel în cuvântul citat mai sus.

Urmarea acestui tip de mărturisire (falsă, ipocrită, până la urmă) este că Dumnezeu ne pune înaintea ochilor exact situația pe care am expus-o cu atâta râvnă în fața oamenilor. Uneori, nemaiifiind altă cale de a trezi pocăința în noi, Dumnezeu, prin pedagogia Sa, îngăduie să trecem prin situații similare, la care ne-am raportat cu emfază când a fost vorba de apropiații noștri.

Mult timp nu am înțeles toate acestea și numai o suferință personală m-a trezit din acea îngâmfare, din acel egoism. Din păcate, nici până în prezent, nu am învățat cum ar trebui lecția. Atunci însă, când am trăit acea durere sufletească, știu că m-am cutremurat în sinea mea de cât de împietrită a putut să-mi fie inima. Suferința acelor zile redevine înfricoșătoare, numai când mi-o amintesc.

Bunica mea era în spital de vreo săptămână. Se operase în primăvară de coxartroză (o boală ce presupune măcinarea cartilajului articular, oasele venind în contact direct – „os pe os”, determinând astfel durerea și înțepenirea șoldului) și fusese chemată la Spitalul de Recuperare din Cluj, pentru tratament. În acest timp, bunicul a rămas singur cu gospodăria și cu treburile casei. Ei locuiesc la țară, la 60 de km de oraș, și din când în când, mai găsesc sprijin în noi, nepoții lor, pentru că ambii copii le-au murit. Într-o zi, a trebuit să vină și el la Cluj, pentru că, la rândul lui, avea probleme de sănătate. Ne-am întâlnit în parcul din curtea Spitalului de Oncologie ca să mai schimbăm o vorbă până când avea să ia autobuzul și să se întoarcă acasă. Mă gândeam că poate dorește ca în acest timp să mergem să o vadă și pe bunica. Nu a vrut. Mi-a spus: „Mă necăjesc mai tare dacă mă duc. Mai are de stat acolo și dacă o văd acum, mă amărăsc și mai tare...”. Am înțeles lucrul acesta și nu am mai insistat. Apoi l-am întrebat: „Dar altfel, cum ești?”. Și oftând, mi-a spus: „Îi greu singur. Foarte greu”. Nici bine n-a terminat vorba, că am început să „mărturisesc” puterea binefăcătoare a rugăciunii, pe care, după cum îmi imagineam, o cunoșteam și o practicam: „Mai roagă-te și dumneata. Mai zi o rugăciune. Eu așa fac când mi-e greu”. S-a încrunțat puțin, s-a uitat în altă parte, dar a tăcut.

La o lună după această întâlnire, urma să dau examenul de titularizare. A urmat o perioadă destul de grea pentru mine, pe de o parte, pentru că n-am putut învăța, pe de altă parte, pentru că am luat notă mică și nu îmi găseam serviciu. Locuiam cu o colegă, într-un cămin studentesc, dar ea era mai mult plecată, fiind vacanța de vară. Ajunsesem la un prag al deznădejdiei în care nu mă mai puteam ruga, oricâte eforturi aș fi făcut. Și plângeam și mă învârtoșam și nu înțelegeam ce se întâmplă cu mine. Pe lângă aceasta, nu puteam vorbi cu cei din jur despre ceea ce mi se întâmplă. Găseam alinare în Biserică, în Sfintele Taine, dar cădeam în acea stare în scurt timp după ce plecam din biserică. De câteva ori, m-a cuprins frica stând singură în camera de cămin și nu puteam adormi. Mi-am dat seama de vulnerabilitatea pe care o aveam în fața gândurilor.

După un timp, m-a scos Dumnezeu din acest necaz, dar acea suferință mi-a fost ca o lecție, m-a făcut să înțeleg că în sfaturile pe care i le dădeam bunicului de a se ruga, mărturiseam fără să mă fi rugat mai întâi eu pentru el, fără să mă fi durut sufletul pentru el. Poate era mai bine să mărturisesc rugăciunea mea, decât vorbele.

De multe ori, rugăciunea este forma de mărturisire cea mai profundă. Dacă o facem și prin modul în care o facem, ea ni-l propovăduiește mai întâi nouă înșine, apoi și celorlalți, pe Dumnezeu Cel adevărat și ne scoate din propriul sine.

Țechipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com